



امام رضا سلام الله و صلواته عليه:

ان بسم الله الرحمن الرحيم اقرب الى اسم الله الاعظم من سواد العين الى بياضها

بسم الله الرحمن الرحيم، به اسم اعظم خداوند

نزدیکتر از سیاهی چشم به سفیدی اش است. عیون اخبار الرضا ج ۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقد، نقض و طرح

الگوی مفهومی

تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

نقد شماره یک

گروه پژوهش‌های تطبیقی

گروه مدل برنامه

اسفندماه ۱۳۸۶

سرپرست پژوهش: حجة الاسلام والمسلمين صدوق
کارشناسان: حجة الاسلام موسوی موشح
برادر علیرضا انجم شعاع
تولید: ۱۳۸۶/۱۲/۲
نگارش: سوم
تاریخ نشر: ۱۳۸۶/۱۲/۱۶
گروه علمی: گروه پژوهش‌های تطبیقی - گروه مدل برنامه

حسینیه اندیشه

پیش‌نویس

الگوی مفهومی تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

برای بهره‌برداری در روند تدوین برنامه پنجم کشور

«الگوی مفهومی» مقید به کشور نیست و در فرض مقید بودن باید معلوم شود.

- برای رسیدن به همه چیزهایی که آرزوی ماست و در چشم‌اندازها و افق‌های دوردست تصویر می‌کنیم، باید فرهنگ کشور، صحیح و پالایش شده در مجرای درست قرار بگیرد.

- فرهنگ یک سیستم است و دارای انواع و اجزایی است.

۱. برای نشان دادن آیه بودن ادبیات انقلاب باید منطق فهم آن را ارائه کرد، نه گزینشی برخورد نمود. فهم از ادبیات انقلاب باید قاعده‌مند باشد. متدولوژی فهم از فرمایشات معظم‌له و استخراج عناوین اصلی، فرعی و تبعلی لازم است. برخورد گزینشی برای نخبگان تأویل محسوب می‌شود (البته نه برای عوام مردم). منبع و مأخذ و تاریخ فرمایشات آورده شود.

۲. در فرمایشات مقام معظم رهبری واژه‌های «انواع» و «اجزاء» به چه معناست؟ اصطلاح «پالایش شده» به معنای تفکیک فرهنگ حاکم بر ادبیات انقلاب، ادبیات دانشگاه و ادبیات حوزه است، لذا قبل از آن باید فرهنگ حاکم بر شرع از طریق علم اصول فقه احکام حکومتی استنباط شود، تا بتوان به وسیله آن همه فرهنگ‌ها (الحادی، التقاطی و الهی) را هدایت نموده و ارتقاء بخشید.

۳. در صورت پذیرش، این عبارات به صورت گزینشی آورده شده است.

تلاش برای دستیابی به چشم‌انداز نظام جمهوری اسلامی در ابعاد مختلف آن مهمترین مسئله ودل مشغولی مردم، مسئولین و صاحب‌نظران باید باشد. با توجه به ماهیت انقلاب و نظام یکی از مهمترین ابعاد سند چشم‌انداز که شاید بتوان گفت مهمترین بعد آن نیز محسوب می‌گردد، بعد فرهنگی آن می‌باشد. تحقق بعد فرهنگی چشم‌انداز مستلزم سیاستگذاری و تعیین خط‌مشی‌های کلان فرهنگی جهت یکپارچه‌سازی، هماهنگی و هدایت اقدامات، فعالیتها و برنامه‌های فرهنگی کلیه مراکز دولتی، غیردولتی و مردم‌نهاد است.

تدوین برنامه‌های پنج‌ساله کشور به عنوان گام‌های تحقق اهداف چشم‌انداز تعریف می‌شود. از مهمترین ضرورت‌های توفیق این برنامه‌ها، علاوه بر لزوم ارتباط با اسناد بالادستی، بررسی چگونگی، آثار و پیامدهای برنامه‌ها و فعالیت‌های گذشته و جاری در امور مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌باشد. بنابراین واقع‌گرایی در تنظیم فعالیتها و اقدامات فرهنگی در مقطع زمانی برنامه پنجم، نیازمند بررسی و تحلیل وضعیت موجود نظام فرهنگی کشور است. با توجه به اهمیت وجود یک مدل مفهومی علمی جهت ارائه تحلیلی مناسب از وضعیت فرهنگی، گزارش حاضر برای معرفی مدل مذکور ارائه می‌شود.

۱. خاستگاه جامعه انقلابی باید در تاریخ تحلیل شود، لذا خاستگاه جامعه کنونی بر مبنای تاریخ، باید در آیات عقلائی تحلیل شود. (آیات حسئی، آیات عقلائی، آیات شهودی)

۲. از جهت اجتماعی، در صورت فرهنگ‌محوری دچار التقاط خواهیم شد.
اقتصاد‌محوری ← الحاد، سیاست‌محوری ← الهی، (با تعریف سیاست به خلافت نه تئوری قدرت، مانند: آلمان، ژاپن)

۳. قبل از پرداخت به محتوای فرهنگ، رفتن به سراغ سیاستگذاری‌ها خطاست.
(محتوای‌محوری ← الهی، برنامه‌محوری ← التقاطی، سازمان‌محوری ← الحادی است)

محتوا.....برنامه.....سازمان = صحیح
برنامه.....محتوا.....سازمان = التقاط
سازمان.....برنامه.....محتوا = الحاد



ویژگی‌ها و شرایط:

۱. اتکای به اسناد بالادستی مصوب بخش فرهنگ؛

مدل فراتر از اسنادی است که در گذشته مصوب شده است (سند بالادستی برای آنها محسوب می‌شود).

۲. بهره‌گیری از نظرات و رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله)؛

مدل شما از فرمایشات مقام معظم رهبری استخراج شده است، یا بر اساس طراحی و مهندسی علمی است؟

۳. بهره‌گیری از نظرات نخبگان و صاحب‌نظران عرصه فرهنگ؛

به چالش کشیده شدن با آراء نخبگانی که دارای مدل هستند خوب است.

۴. تأکید بر کلان‌نگری و پرهیز از ورود به مباحث خرد؛

نگاه کلان داشتن به یک موضوع غیر از نگاه مدل‌مند به آن است، (به صرف نگاه کلان، مدل تولید نمی‌شود) بلکه مدل رابطه بین تکامل و تعاریف است. مدل در سطح توسعه مطرح است. نگاه کلان قدرت تعمیر و ترمیم دارد. مدل نقش زیرساختی دارد و معنای سطوح «توسعه، کلان، خرد» مبین سطوح تحلیل وضعیت است و مدل، زیرساخت سطوح، مراحل و مقاطع است.

۵. تأکید بر نگرش نرم‌افزاری؛

منظور از نگرش نرم‌افزاری چیست؟

۶. تلاش برای بهره‌برداری حداکثری از گزارش‌های تحلیل وضعیت فرهنگی موجود؛

۷. عدم امکان انجام کار مطالعات میدانی جدید بدلیل محدودیت زمانی خاص.

۱. کار کتابخانه‌ای به معنای مونتاژ است و صرف کنترل آن با صاحب‌نظران کافی است.

۲. ساخت مدل اگر علمی است، نیازی به جمع‌آوری آراء نخبگان نیست، بلکه نخبگان می‌توانند محیط پژوهش باشند. مدیریت مفهومی مکانیزم مشارکت نخبگان در طرح‌هاست.

۳. ساخت مدل اگر علمی است، حتماً نیازمند تحقیقات میدانی است.

مقطع زمانی:

۱. طرح حاضر در سال سوم اجرای برنامه چهارم توسعه کشور اجرا می‌شود؛

۲. نتایج این تحلیل در مراحل تدوین برنامه پنجم کشور به عنوان دومین برنامه برای

چشم‌انداز بیست‌ساله نظام بکار گرفته خواهد شد.

۱. عدم تحلیل فرهنگی از برنامه چهارم به معنای پذیرش مهندسی عام فرهنگی برنامه مذکور است. حال آن‌که اقتصادمحور بودن لایحه برنامه چهارم قطعی است و بنابراین با تعاریف پایه شما سازگار نیست.

۲. ربط بین برنامه چهارم، برنامه پنجم و سند چشم‌انداز تحلیل فرهنگی نشده است.

فرهنگ و ابعاد آن

در مورد فرهنگ تا بیش از پانصد تعریف ارائه شده است، این تعاریف از ابعاد و جوانب مختلف قابل طبقه بندی است، همچون:

- ارزشی، دانشی

- هنری، عرفانی، علمی و تکنولوژیک

- فکری، ارزشی، هنجاری

علیرغم گستردگی تعاریف مربوط به فرهنگ، وجوه مشترک فیما بین این تعاریف را می توان به شرح ذیل تعیین کرد:

- فرهنگ تمامی ابعاد زندگی اعم از فردی، اجتماعی و نیز مادی و معنوی انسان را دربرمی گیرد.
- فرهنگ هر قوم یا ملتی ویژه خود آنهاست که در نوع خود منحصر و یکتا م یباشد.
- فرهنگ امری اکتسابی، قابل انتقال و آموختنی است.
- فرهنگ در جامعه عهده دار قوام، همگرایی و یگانگی اجتماعی است.
- فرهنگ امری پویا و در حال تحول و دگرگونی است.

اجزاء و عناصر فرهنگ بسیار گسترده است و عمدتاً شامل باورها، ارزشها، رفتارها، رویهها، اندیشهها، نگرشها، ایدئولوژیها، عادتها، سنتها، ادبیات، هنر، عقاید، زبان، احساسات ملی، ایدهها، آرمانها، افکار، آداب و قوانین می باشد.

مدل متقارن در طبقه بندی تعاریف، گویای این عناوین است:

نظام فکری: عرفانی - هنری - فکری

هنجارها: ارزشی - هنجاری

مصنوعات: علمی و تکنولوژیک - دانشی

نگاه عقلانیت مدل برنامه توسعه (برنامه چهارم) به مقوله فرهنگ:

- فرهنگ جاری و ساری است.

- فرهنگ مدرنیته قدرت هماهنگ سازی خُرده فرهنگها و ملت ها را دارد.

- فرهنگ شرع و دین اکتسابی و آموختنی نیست.

- فرهنگ متشرعه اکتسابی و آموختنی نیست.

- فرهنگ شرع ثابت است، فرهنگ متشرعه در حال تقرّب است.

تعاریف ذکر شده فوق همه مادی است.

نگاه عقلانیت دین محور به مقوله فرهنگ:

تعریف فرهنگ ← باورها (پذیرشها) بر اساس ارزشها بوده و ارزشها بر اساس:

۱. ایدئولوژی (باید و نباید)

۲. عقاید (هست و نیست)



- ۴ عادت‌ها و سنت‌ها، احساسات ملی، آداب
- ۲ افکار، اندیشه‌ها و ادبیات و زبان، هنر، قوانین
- ۱ رفتارها، رویه‌ها

① آرمان‌ها و ایده‌ها جهت وحدت جامعه:

- ۴ تمایلات عمومی: احساسات ملی، آداب و سنت‌ها، عادت‌ها
- ۲ قابلیت‌ها: نگرش، افکار، اندیشه‌ها (نظام فکری)، قوانین ناظر به ساختارها، ادبیات، زبان، هنر (محصولات)
- ۱ فاعلیت‌ها: رفتارها، رویه‌ها

(پذیرش‌های عمومی)

تعریف فرهنگ: ← ربط بین فرهنگ و جامعه:

باورها بر اساس ارزش‌های برخاسته از عقاید و ایدئولوژی‌های خاصی است.



ربط بین فرهنگ و تاریخ:

عقاید (توصیف)، ایدئولوژی (تکالیف)، ارزش‌ها (اخلاق)..... تقوّم فرهنگ اجتماعی به تاریخ

در رابطه با ماهیت و ابعاد فرهنگ، ریموند و ویلیامز کاربردهای چهارگانه فرهنگ را به شرح ذیل بیان می‌کنند:

- فرآیند کلی رشد فکری، هنری و زیبایی شناختی که در آن کل فلسفه و اندیشه و هنر و خلاقیت یک عصر یا کشور می‌گنجد.
- شیوه بخصوص زندگی یک ملت، دوران یا گروه، شیوه‌ای از زندگی که در آن روح مشترک جامعه جلوه‌گر است.
- آثار و فعالیت‌های فکری و بویژه هنری که بیشتر شامل شعر و ادبیات و هنرهای مختلف می‌باشد.
- سیستم نشانه‌هایی که از طریق آن نوعی نظم اجتماعی، عرضه، برقرار، تجربه و جستجو می‌شود.

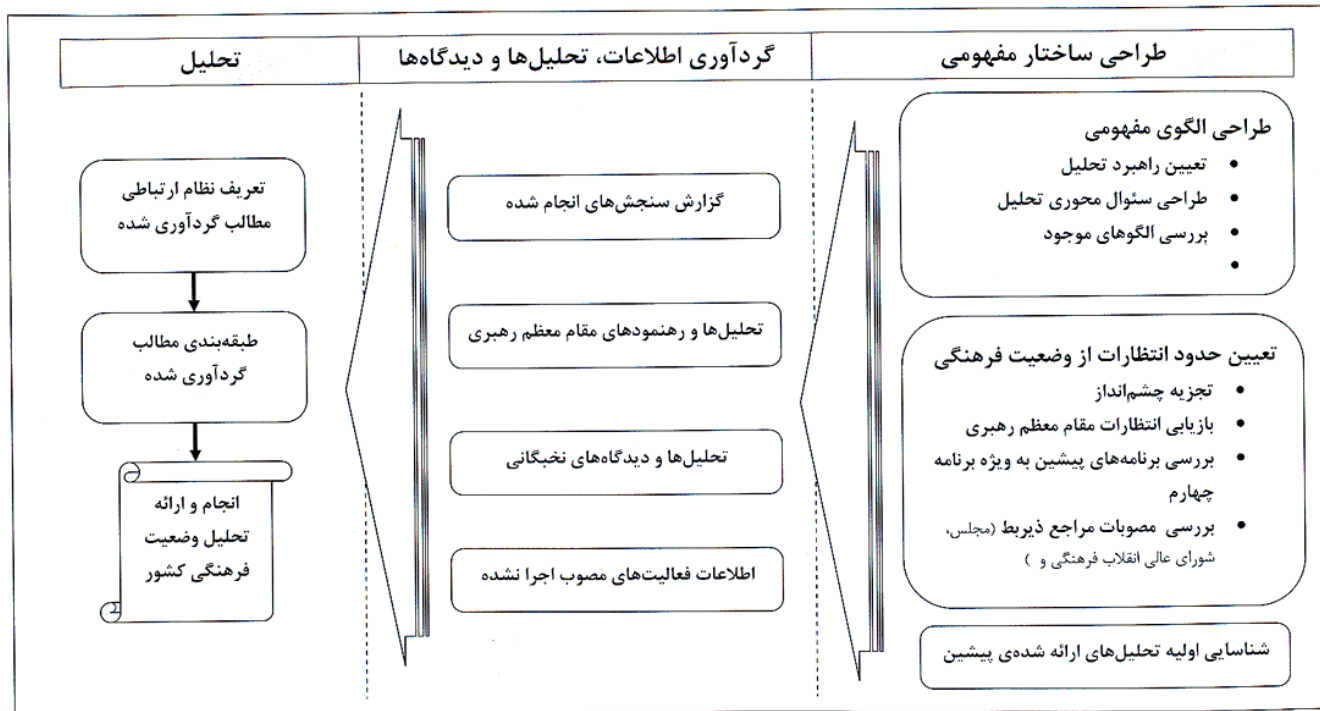
شیوه به خصوص زندگی: پذیرش «عناصر، فکر، کالا» منبعث از جریان تمایلات عمومی در آن جامعه است.
تعریف فرهنگ:

نظام فکری (محتوا): فرآیند کلی رشد فکری، هنری، زیبایی‌شناختی (فلسفه، اندیشه، هنر، خلاقیت)
مادی: فرهنگ مادی برخاسته از اقتصاد است (اقتصاد محور).

الهی: فرهنگ الهی برخاسته از فلسفه تاریخ است.

ساختار: سیستم نشانه‌هایی که از طریق آن نوعی نظم اجتماعی (ساختاری در برنامه)، عرضه (از طرف مدل برنامه) برقرار، تجربه و جستجو می‌شود.

محصولات: آثار و فعالیت‌های فکری و به ویژه هنری که بیشتر شعر، ادبیات و هنرهای مختلف می‌باشد.



نقد جدول الگو:

- طراحی ساختار مفهومی باید بر اساس بیان انتظارات علی باشد، نه انتظارات عرفی.
- ضرورت بررسی منطقی بودن انتظارات از وضعیت فرهنگی
- ضرورت بررسی پژوهش کتابخانه‌ای از تحلیل‌های ارائه شده بعد از تئوریزه کردن انقلاب سیاسی، انقلاب فرهنگی است.
- به دلیل این‌که در خود الگوی مفهومی، انتظارات آورده نشده است، عینیت ملاحظه نشده و روش طراحی ساختار مفهومی ذکر شده علمی نیست.
- سنجش‌های انجام شده در سه عرصه:

- فرهنگ انقلاب.....مقام معظم رهبری
- فرهنگ مذهب.....نخبگان حوزه
- فرهنگ مدل برنامه.....نخبگان دانشگاه
- فرهنگ اجرا.....نخبگان اجرا

- تحلیل:

- ضرورت تولید فلسفه شدن اسلامی برای تحقق عدالت
- ضرورت تولید «جامعه‌شناسی الهی - روش تحقیق - الگوی تنظیم برنامه»
- ضرورت تولید طرح جامع نظام (الهی - التقاطی - الحادی)
- ضرورت بررسی ناهنجاری‌های اجتماعی سیاسی، فرهنگی، اقتصادی در مقیاس انقلاب فرهنگی
- ضرورت تحلیل از الگوی رفتار انقلاب در الگوی مدل برنامه موجود
- ضرورت تحول در «نظام شاخص - نظام آماری - نظام تخصیص» در مدیریت تحقیقاتی دستیابی به تحلیل وضعیت

سؤال محوری در تحلیل وضعیت فرهنگی:

وضعیت موجود نظام فرهنگی کشور در مسیر دستیابی به افق چشم‌انداز بیست‌ساله کشور چیست؟

با توجه به ویژگی‌ها و شرایط پیش‌گفته، در سؤال فوق :

- منظور از «وضعیت موجود»، توصیف و تبیین ویژگی‌های اساسی و راهبردی نظام فرهنگی کشور می‌باشد. لذا، بازیابی قوت‌ها و ضعف‌ها و فرصت‌ها و تهدیدهای کلان مدنظر قرار خواهد گرفت.
- منظور از «نظام فرهنگی»، توجه به رویکرد سیستمی (نظام‌واره دیدن بخش فرهنگ و مرتبط بودن آن با سایر بخش‌ها) در بررسی وضعیت فرهنگ است.
- منظور از عبارت «در مسیر دستیابی به افق چشم‌انداز کشور» توجه به :

○ مفاهیم سند چشم‌انداز بویژه مفاهیم فرهنگی؛

○ سیاست‌ها و احکام برنامه چهارم و نیز آینده مورد انتظار در برنامه پنجم؛

○ نقش سطوح مختلف جامعه شامل فرد، خانواده و سازمان به عنوان مخاطبان بخش

فرهنگ؛

○ سطوح ملی، منطقه‌ای، جهان اسلام و بین‌الملل.

سؤال محوری از بررسی «ضرورت، موضوع، هدف» به دست می‌آید.

– ضرورت:

- از فرهنگ جاری مدرنیته: تهدیدات و ضعف‌ها (خلاً)، فرصت‌ها و قوت‌ها (ملاً)، موضوع =؟ (فرهنگ مدرنیته اقتصادمحور و برون‌گرا است)
- از فرهنگ انقلاب: فرمایش حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری
- از فرهنگ مذهب: فرهنگ مذهب درون‌گرا است.

– ضرورت ارائه تحلیل از سند چشم‌انداز مقام معظم رهبری:

۱. طبقه‌بندی انتزاعی انجام گرفته و طبقه‌بندی تحلیلی و منطقی ارائه نشده است.
۲. عناوین فرهنگی استخراج نشده است.

الگوی تولید سرفصل‌های اصلی تحلیل وضعیت فرهنگ نظام



چشم‌انداز نسبت به بخش فرهنگ

– ضرورت تحلیل از وضعیت در ارتباط با برنامه چهارم:

۱. آن‌چه در کتاب مبانی نظری و مستندات ذکر شده، باید چالش آن تحلیل شود که انجام نشده است.
۲. در کتاب مبانی نظری تحلیل از وضعیت فرهنگ ارائه نشده، بلکه تنها اهداف کلان ذکر شده است. ماده واحده‌ها نیز به عنوان سازش فرهنگ مدرنیته با خُرده‌فرهنگ‌ها است.

۱. بیرون: سطوح منطقه‌ای، جهان اسلام، بین‌المللی

۲. درون، ملی: فرد، خانواده و سازمان، خانواده، دولت

۳. انتقال

۱. فلسفه

۲. تکامل

۳. الگوی ارزیابی شاخصه‌ها در بند ۵ ذکر شده است.

۵- شاخص های فرهنگی

در خصوص سابقه تدوین شاخص های فرهنگی باید اظهار داشت، بر خلاف شاخص های اقتصادی و اجتماعی که تدوین آنها سابقه زیادی دارد و امروزه نظام منسجمی یافته است، سابقه تدوین شاخص های فرهنگی بسیار کم است و کار بر روی آنها هنوز در مراحل ابتدایی است. در سطح جهانی اولین بار یونسکو در سال ۱۹۹۸ بطور منسجم با تهیه گزارش جهانی فرهنگ به ارائه شاخص های فرهنگی کشورهای جهان همراه با داده های مربوط به آن پرداخت، و البته هنوز هم بحث های زیادی درباره ماهیت، حدود و ابعاد این شاخص ها مطرح است. به همین دلیل شاخص های فرهنگی در اکثر کشورها بسیار محدود و داده های مربوط به آنها بسیار ناقص است.

بطور کلی شاخص سازی آن گونه که در کتاب های روش تحقیق در خصوص آن بحث می شود، موضوعی است درون بحث عامتر سنجش و اندازه گیری و تعریف عملیاتی در علم که با نگاهی در روش شناسی با برجسب کارکردگرایی پیوند دارد. این نگاه نیز به نوبه خود با دیدگاه های موجود در فلسفه علم پیوند می خورد که بر کمیت پذیری و زبان ریاضی تأکید دارد و علم بودن هر معرفتی را به رعایت

روش خاص در کسب آن منوط می کند که آن هم روش علوم تجربی است. با توجه به این موضوع باید پیوندی بین سازهای نظری با تجربه و مشاهده واقعیت بیرونی برقرار شود که ما به ازای آن سازه تلقی شود. در واقع اگر واقعیت بیرونی قابل تجربه/مابه ازای ذهنی/قابل تبدیل به کمیت باشد و با آن بتوان کاهش و افزایش کمیت پدیده را در طول زمان سنجید؛ در این حالت از وسیله اندازه گیری به عنوان شاخص یاد می شود. به هر حال شاخص سازی معمولاً یک فعالیت ذهنی است تا تجربی که در آن یک سازه نظری با یک واقعیت تجربی و با حالت های آن در تناظر قرار داده می شود و قاعده این تناظر جوهر شاخص یا ابزار اندازه گیری است.

در لغت وسیله مشخص کردن هر موضوع را شاخص آن موضوع گویند. شاخص‌ها به منزله معیارهایی هستند که بوسیله آنها می‌توان کمیت، کیفیت و یا ثبوت یک موضوع را اندازه‌گیری نمود. از آنجا که بررسی و تجزیه و تحلیل موضوعات نیازمند اطلاعات مناسب است، شاخص‌ها اولین مجموعه اطلاعات پیرامون یک موضوع را بدست می‌دهند و در واقع اولین پل ارتباطی کارشناس با موضوع مورد نظر است. تأثیر گسترده شاخص‌ها در شناخت موضوعات و به تبع آن در ارزیابی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های فرهنگی، ضرورت اهتمام و دقت کافی در تعیین شاخص‌ها را روشن می‌سازد. شاخص‌های فرهنگی در جهت شناخت موقعیت کنونی و ارزیابی عملکرد گذشته فعالیت سازمان‌های فرهنگی، سنجش موقعیت برنامه‌های فرهنگی در سطوح مختلف و همچنین تعیین وضعیت مطلوب آنها در آینده کاربرد فراوان دارد. شاخص‌ها به انواع مختلف طبقه‌بندی می‌شوند. از لحاظ سطح شاخص‌ها را به شاخص‌های کلان و خرد و از لحاظ ارتباط با موضوع به شاخص‌های مستقیم و غیرمستقیم، تقسیم می‌نمایند. گزایه دوپویی شاخص‌های فرهنگی را از لحاظ نظری به پنج دسته کلی شامل شاخص‌های وضعی، شاخص‌های وسایل، شاخص‌های نتایج، شاخص‌های کارایی درونی و شاخص‌های کارایی بیرونی، دسته‌بندی می‌کند.

۶- منابع استخراج شاخص های فرهنگی

برای تدوین شاخص های فرهنگی به منظور ارزیابی وضع فرهنگ، هنر و ارتباطات منابع مختلفی وجود

دارد، منابع ذیل می تواند در تدوین شاخص ها از جمله شاخص های فرهنگی بسیار مؤثر باشد.

- قانون اساسی، بیانیه های احزاب سیاسی، اعلامیه ها و سخنرانی های رهبران سیاسی و اسنادی که دیگر مراجع ذیصلاح تهیه و تصویب می کنند و در آنها شرایط مطلوب فرهنگی (و رسیدن به شرایط نوین) مطرح می شود.

محتوای
«فرهنگ
انقلاب»
و
«فرهنگ
مذهب»

برنامه ها و طرح های توسعه از دیگر منابع استخراج شاخص هاست. بدین ترتیب که از اهداف کیفی، سیاست ها، برنامه ها و اقدامات اجرایی آنها در بخش فرهنگ می توان به عنوان منابع استخراج شاخص ها استفاده کرد و البته با تدوین شاخص ها به ارزیابی عملکرد آنها پرداخت.

برنامه
فرهنگ
دانشگاه

- ادراک مردم و گروه های مورد مطالعه که از برنامه های فرهنگی بیشتر متأثر هستند از دیگر منابع استخراج شاخص ها است.

مسائل و مشکلات و نیازهای اساسی مردم:

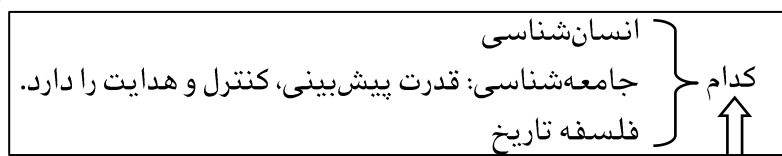
سازمان
فرهنگ
دانشگاه
و فرهنگ
حوزه

- کم و کیف وظایف و فعالیت های دستگاه ها و نهادهای مسئول در بخش فرهنگ، هنر و ارتباطات نیز معمولاً به عنوان یکی از منابع استخراج شاخصها استفاده می شود.

۷- انواع عمده شاخص های بخش فرهنگ

شاخص های بخش فرهنگ به علت ارتباط گسترده این بخش با سایر بخش ها (سیاست، اقتصاد) و همچنین با توجه به ماهیت فعالیت های فرهنگی از تنوع خاص برخوردار است، به گونه ای که برای سنجش یک فعالیت فرهنگی می توان شاخص های مختلفی را در نظر گرفت بدین ترتیب با توجه به هدف مورد نظر جهت بررسی و ارزیابی فعالیت های فرهنگی، انواع شاخص های مستقیم و غیرمستقیم در قالبهای ذیل کاربرد دارند:

موضوعات فعل	- شاخص های مالی که عمدتاً میزان بودجه و تخصیص منابع مالی را برای امور فرهنگی بیان می کنند. این شاخص ها درجه اهمیت و نحوه توزیع امکانات را برای فعالیتهای فرهنگی نشان می دهند و در تحلیل های اقتصادی فرهنگی کاربرد دارند.	تولید قطب توسعه
	شاخص های ساختی که بیانگر ساختار نیروی انسانی، توزیع امکانات آموزشی، تحقیقی و مانند آن در یک بخش فرهنگی است.	
موضوعاً فعل	شاخص های جمعیتی که سنجش استفاده از امکانات توسط جمعیت یک جامعه و یا توزیع امکانات نسبت به جمعیت را در نظر دارند.	
آثار فعل	- شاخص های بازدهی که برای اندازه گیری اثر بخشی و بازدهی یک فعالیت و یا برنامه فرهنگی کاربرد دارند.	مصرف



۹- محدودیت های شاخص سازی فرهنگی

مربوط به انسان است و فرهنگ مادی قدرت کنترل اختیار فرد و

اختیارات اجتماعی را ندارد.

اقتصاد
سیاست

به دلیل سیال بودن فرهنگ و حیطه معنوی آن، ممکن است وجوه قابل تجربه واحد در زمان ها و شرایط متفاوت نمایانگر معانی متفاوت باشند. همچنین به دلیل حیطه های بین ذهنی، ممکن است وجه قابل تجربه واحد، در ترکیب با معانی دیگر در ساخت آنها معانی متفاوتی را برسانند. از این رو شاخص سازی فرهنگی همیشه برچسب نیست را بر خود دارد و هرگونه شاخص سازی به طور مداوم باید با تحقیق اجتماعی همراه باشد و در حیطه های گروهی و قشری آزمون و بازسازی شود.

۱۰ - مشکلات و موانع اندازه گیری و ارزیابی فرهنگ

فرهنگ و امور فرهنگی دارای زمینه گسترده و پیچیده‌ای می باشد که این پیچیدگی و عدم تمایز مرزهای امور فرهنگی با سایر بخش ها از جمله مسائلی است که ارزیابی فعالیت های فرهنگی را دشوار می نماید . شاخص های بخش فرهنگ نیز به دلیل ارتباط گسترده این بخش با سایر بخش ها از تنوع بسیاری برخوردار است و ارزیابی هر فعالیت فرهنگی با توجه به هدف ارزیابی، نوع خاصی از این شاخصها را طلب می نماید . مهمترین موانع ارزیابی و سنجش فرهنگ عبارتند از:

- فقدان داده های کامل و کافی؛ در فرهنگ غرب، زیرا علم جوانی است.

مدل اقتصادمحور انسان را به عنوان کالا تعریف می کند. جایی برای فرهنگ نمی ماند.

- فقدان چهارچوبی واحد برای تعیین قلمرو فرهنگ و امور فرهنگی؛ و
- دشواری و در مواردی غیرممکن بودن ارزیابی ابعاد کیفی فرهنگ.

به دلیل مادی بودن اعتقادات فرهنگ غرب قدرت شناسایی اختیارات اجتماعی را ندارد.

۱۱ - ارزیابی فرهنگ توسعه (بهینه اهداف) کلان (بهینه ساختارها) خرد (بهینه گردش عملیات)

ارزیابی موضوعی روش شناختی است، ولی از تحقیقات اجتماعی سنتی متمایز می باشد. با توجه به اهمیت ارزیابی (بررسی منظم ارزش یا اهمیت هر موضوع یا مطلبی است)، کارکردهای پردازش و بازخورد اطلاعات در ارزیابی، می توان ارزیابی را بطور کاملتری تعریف کرد، بدین ترتیب که « ارزیابی بررسی و تحصیل منظم اطلاعات به منظور فراهم آوردن بازخوردی مفید درباره مطالعات و موضوعات مورد نظر است ».

در مورد طرح ها، برنامه ها و پروژه ها می توان ارزیابی را بدین گونه تعریف کرد « ارزیابی یعنی سنجش و داوری عملکرد برنامه ها و طرح ها با توجه به هدف ها و ضوابط و استانداردهای از قبل پیش بینی شده و شناخت و تحلیل اثرات اقتصادی و اجتماعی اجرایی برنامه ها »، در واقع ارزیابی وسیله ای است برای سنجش کارایی برنامه ها و فراهم آوردن زمینه های عقلایی برای برنامه ریزی آتی . در ارزیابی طرح ها و پروژه ها وجوهی مانند؛ عملی بودن، اثربخشی و کارایی، سطح عملکرد، منابع، اثرات برخوردی، عدم اطمینان ، انطباق، اهمیت و معناداری و کارایی ملاک قرار داده می شود .هدف اکثر ارزیابی ها فراهم آوردن بازخوردی مفید برای مجموعه ای از اشخاص شامل؛ ضمانت کنندگان، حامیان و کمک

کنندگان ، گروه های دریافت کننده، کارگزاران ، مدیران و مؤسسات دیگر است . مهمتر از همه هدف ارزیابی ارائه بازخورد است که در ^{تصمیم گیری} ~~تصمیم گیری~~ مؤثر می باشد.

۱۲- راهبردهای ارزیابی

چهار گروه عمده از راهبردهای ارزیابی مطرح است.

- مدل های علمی - تجربی، که سابقه زیادی دارند و روش ها و ارزش های خود را از علم بویژه علوم اجتماعی اخذ می کنند . کیفیت ، دقت در بی طرفی، عینیت و اعتبار اطلاعات جمع آوری شده در این مدل ها مورد تأکید است، طرح های "تجربی و نیمه تجربی"، "تحقیقات عملی و عینی"، دیدگاه های "اقتصادسنجی" مانند هزینه مؤثر و تحلیل هزینه و فایده برخی از انواع مدل های علمی - تجربی است.
- مدل های سامانه ای مدیریت گرا که مدل های PERT و CPM از مهمترین آنهاست . دو مدل سامانه های مدیریت گرا که بوسیله ارزیابان مطرح شده عبارتند از : مدل UTOS و مدل CIPP.
- مدل های کیفی یا انسان شناختی، که اهمیت مشاهده، ضرورت حفظ کیفیت پدیده شناختی زمینه ارزیابی و ارزش موضوعی تفسیر انسانی را در فرآیند ارزیابی مورد تأکید قرار می دهند.
- مدل های مشارکت گرا، که اهمیت مشارکت را در ارزیابی بویژه در مورد دریافت کنندگان و کاربران یک برنامه مورد تأکید قرار می دهند.

۱۳- روش های ارزیابی مسائل و فعالیت های فرهنگی

در زمینه ارزیابی مسائل و فعالیت های فرهنگی روش های متعددی وجود دارد که مهمترین آنها به شرح ذیل است:

۱-۱۳- روش تحلیل هزینه و فایده

تحلیل هزینه و فایده کاربرد محاسبات اقتصادی نئوکلاسیک در کلیه زمینه های تصمیم گیری عمومی است و بر اصول نظری اقتصاد خرد و اصل عمومی مکتب پولی استواراست . بنابراین نه تنها کلیه عناصر مالی را مورد محاسبه قرار می دهد، بلکه تمامی اجزای تشکیل دهنده طرح مورد بررسی را از طریق ایجاد الگوی صوری پولی (بر حسب پول) ارزیابی می کند . این روش در زمینه امور فرهنگی اهمیت بسیار

نمودارهای مقایسه ای به تصمیم گیرندگان ارائه می کند که در آنها هزینه های متفاوت، نتایج اجرای طرح ها و روابط آنها با یکدیگر ترسیم شده است . متأسفانه این روش نیز اشکالاتی دارد . جنبه مثبت تحلیل هزینه ها و کارایی، سهولت محاسبه آن می باشد، زیرا این روش نوعی محاسبه مالی است . اما اشکال روش تحلیل هزینه ها و کارایی مقایسه عوامل غیرقابل مقایسه است . چون این عوامل، ماهیتی اساساً متفاوت دارند.

علاوه بر روش های فوق، روش های دیگری نیز برای ارزیابی مسائل و فعالیت های فرهنگی مانند تحلیل های چندمعیاری و روش تحلیل پیوندها وجود دارد.

جدول عناصر نظام فرهنگی

محتوا - برنامه - سازمان	عناصر فرایندی نسبت با روند توسعه	عناصر خروجی	عناصر پیامدی توسعه	مخاطبان
<p>عناصر ورودی و ساختاری</p> <p>۱. سرمایه‌های انسانی</p> <p>۱.۱. قوانین و مقررات</p> <p>۱.۲. سیاست‌ها و برنامه‌ها</p> <p>۱.۳. محتوا و منابع اطلاعاتی</p> <p>۱.۴. مجموعه‌ها و ساختارها</p> <p>۱.۵. منابع مالی</p> <p>۱.۶. زیرساخت‌ها و تجهیزات</p> <p>۱.۷. فناوری</p> <p>۱.۸.</p>	<p>عناصر فرایندی نسبت با روند توسعه</p> <p>۲. فرایندهای هدیریت (رهبری) - توسعه</p> <p>۲.۱. فرایندهای تولید و فرآوری منابع محتوایی</p> <p>۲.۲. فرایندهای تربیت و تأمین منابع انسانی</p> <p>۲.۳. فرایندهای نوآوری و توسعه</p> <p>۲.۴. فرایندهای تولید کالاها و خدمات</p> <p>۲.۵. فرایندهای توزیع، عرضه و ترویج</p> <p>۲.۶. فرایندهای پشتیبانی ساخت‌افزایی</p> <p>۲.۷.</p>	<p>عناصر خروجی</p> <p>۳. کالاها و فرآورده‌ها</p> <p>۳.۱. خدمات</p> <p>۳.۲. آموزش</p> <p>۳.۳. تبلیغ</p> <p>۳.۴. پژوهش</p>	<p>عناصر پیامدی توسعه</p> <p>۴. حفظ، احیاء و تعالی ارزشها</p> <p>۴.۱. جهت‌دهی باورها و بینش‌ها</p> <p>۴.۲. تغییر و تعالی رفتارها</p> <p>۴.۳. پیامدهای برون فرهنگی</p> <p>۴.۴.</p>	<p>نیاز فرد</p> <p>نیاز تکامل</p> <p>نیاز دولت</p> <p>نیاز اجتماع</p> <p>نیاز خانواده</p> <p>دولتی</p> <p>گروهی</p> <p>عمومی</p> <p>تکوین</p> <p>تاریخ</p> <p>جامعه</p>

محتوا - برنامه - سازمان

- ۱. بهرهوری - ضریب ۱
- ۲. تناسب - ضریب ۲
- ۳. بنیان تکامل هماهنگی
- ۴. بنیان تکامل وحدت اجتماعی

فرهنگ آکادمیک

فرهنگ تخصصی

فرهنگ عمومی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقد، نقض و طرح

الگوی مفهومی

تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

نقد شماره دو

گروه پژوهش‌های تطبیقی

گروه مدل برنامه

اسفندماه ۱۳۸۶

سرپرست پژوهش: حجة الاسلام والمسلمين صدوق
تنظيم: برادر عليرضا انجم شعاع
توليد: ۱۳۸۶/۱۲/۲
نگارش: پنجم
تاريخ نشر: ۱۳۸۶/۱۲/۲۷
گروه علمي: گروه پژوهش‌های تطبيقي - گروه مدل برنامه

حسينيه اندیشه

فهرست

۱. نقد عنوان الگوی مفهومی تحلیل وضعیت فرهنگی کشور..... ۴
۲. نقد شیوه انتخاب عناوین از فرمایشات رهبری ۵
۳. نقد مقدمه..... ۶
۴. نقد پژوهش کتابخانه‌ای روش تحقیق در فرهنگ..... ۸
۵. نقد سوال محوری در تحلیل وضعیت فرهنگی..... ۱۸
۶. نقد جدول سطوح عناصر نظام فرهنگی..... ۲۱

پیش‌نویس

الگوی مفهومی تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

برای بهره‌برداری در روند تدوین برنامه پنجم کشور

در طراحی الگوی مفهومی باید به تفاوت میان بحث مهندسی فرهنگی با انقلاب فرهنگی توجه داشت. زیرا در تحلیل وضعیت گاه به دنبال تحلیل فرهنگی که در آن انقلاب شده و دارای چالش و درگیری است، می‌باشیم و گاه فرهنگ را در شرایط ثابت مورد مطالعه قرار داده و در صدد آن هستیم که با انجام یک مهندسی مناسب، ناهماهنگی‌های آن را زدوده و خطوط و سازمان‌های موازی آن را در یکدیگر ادغام بنمائیم. اساساً در نگاه مهندسی فرهنگی، فرهنگ‌های موجود (فرهنگ انقلاب و دانشگاه) به رسمیت شناخته شده و تقسیم کار میان آنها امری مسلم است. در حالی که از منظر انقلاب فرهنگی باید این فرهنگ‌ها بعنوان منطق‌های تولید گمانه و اندیشه نظام در یکدیگر ذوب شده و سپس در یک تقسیم کار جدید، این تغییرات تئوریزه شود.

براساس تجزیه‌ای که در این جزوه صورت گرفته است دو فرهنگ انقلاب (فرمایشات رهبری در ابتدای جزوه) و فرهنگ دانشگاه (منابع دانشگاهی) وجود دارد. اما از فرهنگ حوزه مطلب خاصی وجود ندارد. در هر صورت تقسیم ما از فرهنگ این است: فرهنگ انقلاب، فرهنگ حوزه و فرهنگ دانشگاه

۲. نقد شیوه انتخاب عناوین از فرمایشات رهبری

مقام معظم رهبری :

- برای رسیدن به همه چیزهایی که آرزوی ماست و در چشم‌اندازها و افق‌های دوردست تصویر می‌کنیم، باید فرهنگ کشور، صحیح و پالایش شده در مجرای درست قرار بگیرد.

- فرهنگ یک سیستم است و دارای انواع و اجزایی است.

فرهنگ انقلاب در این جزوه به صورت غیر قاعده‌مند و گزینشی مطرح شده است؛ مثلاً جملاتی از سند چشم‌انداز و برخی سخنان مقام رهبری استفاده شده است. البته این گزینش‌ها تنها ناظر به «برنامه» است. در حالی که در الگوی مفهومی، با توجه به قید مفهومی، باید محتوای فرهنگ نیز ملاحظه شود. یعنی تعاریفی که مقام رهبری از اسلام مطرح نموده‌اند نیز باید در این الگوی مفهومی مطرح شود. محتوای فرهنگ نیز چیزی جز فرهنگ انقلاب، فرهنگ توسعه و فرهنگ مذهب نیست. البته فرمایشات رهبری تنها جهت‌گیری کار را به ما ارائه می‌دهد اما تفصیل و خرد کردن موضوع براساس این فرمایشات امکانپذیر نیست.

مقدمه

تلاش برای دستیابی به چشم‌انداز نظام جمهوری اسلامی در ابعاد مختلف آن مهمترین مسئله ودل مشغولی مردم، مسئولین و صاحب‌نظران باید باشد. با توجه به ماهیت انقلاب و نظام یکی از مهمترین ابعاد سند چشم‌انداز که شاید بتوان گفت مهمترین بعد آن نیز محسوب می‌گردد، بعد فرهنگی آن می‌باشد. تحقق بعد فرهنگی چشم‌انداز مستلزم سیاست‌گذاری و تعیین خط‌مشی‌های کلان فرهنگی جهت یکپارچه‌سازی، هماهنگی و هدایت اقدامات، فعالیتها و برنامه‌های فرهنگی کلیه مراکز دولتی، غیردولتی و مردم‌نهاد است.

تدوین برنامه‌های پنج‌ساله کشور به عنوان گام‌های تحقق اهداف چشم‌انداز تعریف می‌شود. از مهمترین ضرورت‌های توفیق این برنامه‌ها، علاوه بر لزوم ارتباط با اسناد بالادستی، بررسی چگونگی، آثار و پیامدهای برنامه‌ها و فعالیت‌های گذشته و جاری در امور مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌باشد. بنابراین واقع‌گرایی در تنظیم فعالیتها و اقدامات فرهنگی در مقطع زمانی برنامه پنجم، نیازمند بررسی و تحلیل وضعیت موجود نظام فرهنگی کشور است. با توجه به اهمیت وجود یک مدل مفهومی علمی جهت ارائه تحلیلی مناسب از وضعیت فرهنگی، گزارش حاضر برای معرفی مدل مذکور ارائه می‌شود.

این مقدمه در برگزیده ضرورت و موضوع و هدف برخواسته از فرهنگ انقلاب یعنی فرمایشات رهبری و سند چشم انداز سفارش دولت نهم است اما ضعف آن این است که در آن مسئله عدالت در آن مطرح نگردیده است. یعنی عدالت بعنوان شرایط دولت نهم در ضرورت بیان نشده است. زیرا ما اکنون در شرائط احیاء مجدد ادبیات انقلاب هستیم که شعار اصلی آن عدالت سیاسی، فرهنگی و اقتصادی بوده است.

مطلب دیگر اینکه نباید این ضرورت موضوع و هدف محدود به برخی از فرمایشات رهبری و سند چشم انداز باشد بلکه باید کل فرمایشات رهبری ملاحظه شود.

در هر صورت می‌توان این ضرورت و موضوع و هدف را هم براساس فرهنگ دانشگاه معنا کرد و هم براساس فرهنگ انقلاب و هم براساس فرهنگ مذهب این کار را انجام داد. لذا ملاحظه این سه رویکرد و جهت در مقدمه نقش بسزائی در طراحی سوال و مهندسی موضوع دارد.

۴. نقد پژوهش کتابخانه‌ای روش تحقیق در فرهنگ

فرهنگ و ابعاد آن

در مورد فرهنگ تا بیش از پانصد تعریف ارائه شده است، این تعاریف از ابعاد و جوانب مختلف قابل طبقه بندی است. همچون:

- ارزشی، دانشی
- هنری، عرفانی، علمی و تکنولوژیک
- فکری، ارزشی، هنجاری

علیرغم گستردگی تعاریف مربوط به فرهنگ، وجوه مشترک فیما بین این تعاریف را می توان به شرح ذیل تعیین کرد:

- فرهنگ تمامی ابعاد زندگی اعم از فردی، اجتماعی و نیز مادی و معنوی انسان را دربرمی گیرد.
- فرهنگ هر قوم یا ملتی ویژه خود آنهاست که در نوع خود منحصر و یکتا م یباشد.
- فرهنگ امری اکتسابی، قابل انتقال و آموختنی است.
- فرهنگ در جامعه عهده دار قوام، همگرایی و یگانگی اجتماعی است.
- فرهنگ امری پویا و در حال تحول و دگرگونی است.

اجزاء و عناصر فرهنگ بسیار گسترده است و عمدتاً شامل باورها، ارزش‌ها، رفتارها، رویه‌ها، اندیشه‌ها، نگرش‌ها، ایدئولوژی‌ها، عادت‌ها، سنت‌ها، ادبیات، هنر، عقاید، زبان، احساسات ملی، ایده‌ها، آرمان‌ها، افکار، آداب و قوانین می‌باشد.

در رابطه با ماهیت و ابعاد فرهنگ، ریموند ویلیامز کاربردهای چهارگانه فرهنگ را به شرح ذیل بیان می کنند:

- فرآیند کلی رشد فکری، هنری و زیبایی شناختی که در آن کل فلسفه و اندیشه و هنر و خلاقیت یک عصر یا کشور می گنجد.
- شیوه بخصوص زندگی یک ملت، دوران یا گروه، شیوه‌ای از زندگی که در آن روح مشترک جامعه جلوه‌گر است.
- آثار و فعالیت‌های فکری و بویژه هنری که بیشتر شامل شعر و ادبیات و هنرهای مختلف می‌باشد.
- سیستم نشانه‌هایی که از طریق آن نوعی نظم اجتماعی، عرضه، برقرار، تجربه و جستجو می‌شود.

۵- شاخص های فرهنگی

در لغت وسیله مشخص کردن هر موضوع را شاخص آن موضوع گویند . شاخص ها به منزله معیارهایی هستند که بوسیله آنها می توان کمیت، کیفیت و یا ثبوت یک موضوع را اندازه گیری نمود . از آنجا که بررسی و تجزیه و تحلیل موضوعات نیازمند اطلاعات مناسب است، شاخص ها اولین مجموعه اطلاعات پیرامون یک موضوع را بدست می دهند و در واقع اولین پل ارتباطی کارشناس با موضوع مورد نظر است .

تأثیر گسترده شاخص ها در شناخت موضوعات و به تبع آن در ارزیابی و برنامه ریزی فعالیت های فرهنگی، ضرورت اهتمام و دقت کافی در تعیین شاخص ها را روشن می سازد . شاخص های فرهنگی در جهت شناخت موقعیت کنونی و ارزیابی عملکرد گذشته فعالیت سازمان های فرهنگی، سنجش موقعیت برنامه های فرهنگی در سطوح مختلف و همچنین تعیین وضعیت مطلوب آنها در آینده کاربرد فراوان دارد.

شاخص ها به انواع مختلف طبقه بندی می شوند . از لحاظ سطح شاخص ها را به شاخص های کلان و خرد و از لحاظ ارتباط با موضوع به شاخص های مستقیم و غیرمستقیم، تقسیم می نمایند . گزایه دوپویی شاخص های فرهنگی را از لحاظ نظری به پنج دسته کلی شامل شاخص های وضعی، شاخص های وسایل، شاخص های نتایج، شاخص های کارایی درونی و شاخص های کارایی بیرونی، دسته بندی میکند.

بطور کلی شاخص سازی آن گونه که در کتاب های روش تحقیق در خصوص آن بحث می شود، موضوعی است درون بحث عامتر سنجش و اندازه گیری و تعریف عملیاتی در علم که با نگاهی در روش شناسی با برجسب کارکردگرایی پیوند دارد. این نگاه نیز به نوبه خود با دیدگاه های موجود در فلسفه علم پیوند می خورد که بر کمیت پذیری و زبان ریاضی تأکید دارد و علم بودن هر معرفتی را به رعایت روش خاص در کسب آن منوط می کند که آن هم روش علوم تجربی است. با توجه به این موضوع باید پیوندی بین سازه های نظری با تجربه و مشاهده واقعیت بیرونی برقرار شود که ما به ازای آن سازه تلقی شود. در واقع اگر واقعیت بیرونی قابل تجربه^۱ لامابه ازای ذهنی^۲ قابل تبدیل به کمیت باشد و با آن بتوان کاهش و افزایش کمیت پدیده را در طول زمان سنجید؛ در این حالت از وسیله اندازه گیری به عنوان شاخص یاد می شود. به هر حال شاخص سازی معمولاً یک فعالیت ذهنی است تا تجربی که در آن یک

سازه نظری با یک واقعیت تجربی و با حالت های آن در تناظر قرار داده می شود و قاعده این تناظر جوهر شاخص یا ابزار اندازه گیری است.

در خصوص سابقه تدوین شاخص های فرهنگی باید اظهار داشت، بر خلاف شاخص های اقتصادی و اجتماعی که تدوین آنها سابقه زیادی دارد و امروزه نظام منسجمی یافته است، سابقه تدوین شاخص های فرهنگی بسیار کم است و کار بر روی آنها هنوز در مراحل ابتدایی است. در سطح جهانی اولین بار یونسکو در سال ۱۹۹۸ بطور منسجم با تهیه گزارش جهانی فرهنگ به ارائه شاخص های فرهنگی کشورهای جهان همراه با داده های مربوط به آن پرداخت، و البته هنوز هم بحث های زیادی درباره ماهیت، حدود و ابعاد این شاخص ها مطرح است. به همین دلیل شاخص های فرهنگی در اکثر کشورها بسیار محدود و داده های مربوط به آنها بسیار ناقص است.

۹- محدودیت های شاخص سازی فرهنگی

به دلیل سیال بودن فرهنگ و حیطه معنوی آن، ممکن است وجوه قابل تجربه واحد در زمان ها و شرایط متفاوت نمایانگر معانی متفاوت باشند. همچنین به دلیل حیطه های بین ذهنی، ممکن است وجه قابل تجربه واحد، در ترکیب با معانی دیگر در ساخت آنها معانی متفاوتی را برسانند. از این رو شاخص سازی فرهنگی همیشه برچسب نیست را بر خود دارد و هرگونه شاخص سازی به طور مداوم باید با تحقیق اجتماعی همراه باشد و در حیطه های گروهی و قشری آزمون و بازسازی شود.

۱۰- مشکلات و موانع اندازه گیری و ارزیابی فرهنگ

فرهنگ و امور فرهنگی دارای زمینه گسترده و پیچیده‌ای می باشد که این پیچیدگی و عدم تمایز مرزهای امور فرهنگی با سایر بخش ها از جمله مسائلی است که ارزیابی فعالیت های فرهنگی را دشوار می نماید. شاخص های بخش فرهنگ نیز به دلیل ارتباط گسترده این بخش با سایر بخش ها از تنوع بسیاری برخوردار است و ارزیابی هر فعالیت فرهنگی با توجه به هدف ارزیابی، نوع خاصی از این شاخصها را طلب می نماید. مهمترین موانع ارزیابی و سنجش فرهنگ عبارتند از:

- فقدان داده های کامل و کافی؛

- فقدان چهارچوبی واحد برای تعیین قلمرو فرهنگ و امور فرهنگی؛ و

- دشواری و در مواردی غیرممکن بودن ارزیابی ابعاد کیفی فرهنگ.

۱۱ - ارزیابی فرهنگ

ارزیابی موضوعی روش شناختی است، ولی از تحقیقات اجتماعی سنتی متمایز می باشد. با توجه به اهمیت ارزیابی (بررسی منظم ارزش یا اهمیت هر موضوع یا مطلبی است)، کارکردهای پردازش و بازخورد اطلاعات در ارزیابی، می توان ارزیابی را بطور کاملتری تعریف کرد، بدین ترتیب که « ارزیابی بررسی و تحصیل منظم اطلاعات به منظور فراهم آوردن بازخوردی مفید درباره مطالعات و موضوعات مورد نظر است ».

در مورد طرح ها، برنامه ها و پروژه ها می توان ارزیابی را بدین گونه تعریف کرد « ارزیابی یعنی سنجش و داوری عملکرد برنامه ها و طرح ها با توجه به هدف ها و ضوابط و استانداردهای از قبل پیش بینی شده و شناخت و تحلیل اثرات اقتصادی و اجتماعی اجرایی برنامه ها »، در واقع ارزیابی وسیله ای است برای سنجش کارایی برنامه ها و فراهم آوردن زمینه های عقلایی برای برنامه ریزی آتی . در ارزیابی طرح ها و پروژه ها وجوهی مانند؛ عملی بودن، اثربخشی و کارایی، سطح عملکرد، منابع، اثرات برخوردی، عدم اطمینان ، انطباق، اهمیت و معناداری و کارایی ملاک قرار داده می شود .هدف اکثر ارزیابی ها فراهم آوردن بازخوردی مفید برای مجموعه ای از اشخاص شامل؛ ضمانت کنندگان، حامیان و کمک کنندگان ، گروه های دریافت کننده، کارگزاران ، مدیران و مؤسسات دیگر است . مهمتر از همه هدف ارزیابی ارائه بازخورد است که در ^{تعمیم ارزی} ~~تصمیم گیری~~ مؤثر می باشد.

۶- منابع استخراج شاخص های فرهنگی

- برای تدوین شاخص های فرهنگی به منظور ارزیابی وضع فرهنگ، هنر و ارتباطات منابع مختلفی وجود دارد، منابع ذیل می تواند در تدوین شاخص ها از جمله شاخص های فرهنگی بسیار مؤثر باشد.
- قانون اساسی، بیانیه های احزاب سیاسی، اعلامیه ها و سخنرانی های رهبران سیاسی و اسنادی - که دیگر مراجع ذیصلاح تهیه و تصویب می کنند و در آنها شرایط مطلوب فرهنگی (و رسیدن به شرایط نوین) مطرح می شود.
 - برنامه ها و طرح های توسعه از دیگر منابع استخراج شاخص هاست. بدین ترتیب که از اهداف کیفی، سیاست ها، برنامه ها و اقدامات اجرایی آنها در بخش فرهنگ می توان به عنوان منابع استخراج شاخص ها استفاده کرد و البته با تدوین شاخص ها به ارزیابی عملکرد آنها پرداخت.
 - ادراک مردم و گروه های مورد مطالعه که از برنامه های فرهنگی بیشتر متأثر هستند از دیگر منابع استخراج شاخص ها است.
 - مسائل و مشکلات و نیازهای اساسی مردم.
 - کم و کیف وظایف و فعالیت های دستگاه ها و نهادهای مسئول در بخش فرهنگ، هنر و ارتباطات نیز معمولاً به عنوان یکی از منابع استخراج شاخصها استفاده می شود.

۷- انواع عمده شاخص های بخش فرهنگ

شاخص های بخش فرهنگ به علت ارتباط گسترده این بخش با سایر بخش ها (سیاست، اقتصاد) و همچنین با توجه به ماهیت فعالیت های فرهنگی از تنوع خاص برخوردار است، به گونه ای که برای سنجش یک فعالیت فرهنگی می توان شاخص های مختلفی را در نظر گرفت بدین ترتیب با توجه به هدف مورد نظر جهت بررسی و ارزیابی فعالیت های فرهنگی، انواع شاخص های مستقیم و غیرمستقیم در قالبهای ذیل کاربرد دارند:

- شاخص های مالی که عمدتاً میزان بودجه و تخصیص منابع مالی را برای امور فرهنگی بیان می کنند. این شاخص ها درجه اهمیت و نحوه توزیع امکانات را برای فعالیتهای فرهنگی نشان می دهند و در تحلیل های اقتصادی_ فرهنگی کاربرد دارند.
- شاخص های ساختی که بیانگر ساختار نیروی انسانی، توزیع امکانات آموزشی، تحقیقی و مانند آن در یک بخش فرهنگی است.
- شاخص های جمعیتی که سنجش استفاده از امکانات توسط جمعیت یک جامعه و یا توزیع امکانات نسبت به جمعیت را در نظر دارند.
- شاخص های بازدهی که برای اندازه گیری اثر بخشی و بازدهی یک فعالیت و یا برنامه فرهنگی کاربرد دارند.

۱۲- راهبردهای ارزیابی

چهار گروه عمده از راهبردهای ارزیابی مطرح است.

- مدل های علمی - تجربی، که سابقه زیادی دارند و روش ها و ارزش های خود را از علم بویژه علوم اجتماعی اخذ می کنند . کیفیت ، دقت در بی طرفی، عینیت و اعتبار اطلاعات جمع آوری شده در این مدل ها مورد تأکید است، طرح های "تجربی و نیمه تجربی"، "تحقیقات عملی و عینی"، دیدگاه های "اقتصادسنجی" مانند هزینه مؤثر و تحلیل هزینه و فایده برخی از انواع مدل های علمی - تجربی است.
- مدل های سامانه ای مدیریت گرا که مدل های PERT و CPM از مهمترین آنهاست . دو مدل سامانه های مدیریت گرا که بوسیله ارزیابان مطرح شده عبارتند از : مدل UTOS و مدل CIPP.
- مدل های کیفی یا انسان شناختی، که اهمیت مشاهده، ضرورت حفظ کیفیت پدیده شناختی زمینه ارزیابی و ارزش موضوعی تفسیر انسانی را در فرآیند ارزیابی مورد تأکید قرار می دهند.
- مدل های مشارکت گرا، که اهمیت مشارکت را در ارزیابی بویژه در مورد دریافت کنندگان و کاربران یک برنامه مورد تأکید قرار می دهند.

۱۳- روش های ارزیابی مسائل و فعالیت های فرهنگی

در زمینه ارزیابی مسائل و فعالیت های فرهنگی روش های متعددی وجود دارد که مهمترین آنها به شرح ذیل است:

۱-۱۳- روش تحلیل هزینه و فایده

تحلیل هزینه و فایده کاربرد محاسبات اقتصادی نئوکلاسیک در کلیه زمینه های تصمیم گیری عمومی است و بر اصول نظری اقتصاد خرد و اصل عمومی مکتب پولی استوار است . بنابراین نه تنها کلیه عناصر مالی را مورد محاسبه قرار می دهد، بلکه تمامی اجزای تشکیل دهنده طرح مورد بررسی را از طریق ایجاد الگوی صوری پولی (بر حسب پول) ارزیابی می کند . این روش در زمینه امور فرهنگی اهمیت بسیار

زیادی دارد که مهمترین آنها عبارتند از؛ تلاش برای ارائه تصویری منسجم و روشن از فعالیت های فرهنگی، علمی شدن روش تصمیم گیری در امور فرهنگی، دوری گزیدن از کلی گویی و اصطلاحات صرفاً کیفی، مستندسازی برنامه های بودجه ریزی در امور فرهنگی، امکان پیش بینی نتایج سرمایه گذاری ها، آسان سازی روش ارزیابی امور فرهنگی.

در تحلیل هزینه - فایده برای امور فرهنگی معایبی نیز وجود دارد که مهمترین آنها عبارتند از؛ ناتوانی در کمی کردن ابعاد کیفی فعالیت های فرهنگی، عدم دقت عمل روش های تعیین مقادیر هزینه و فایده در بسیاری از زمینه ها، تأکید صرف بر تحلیل مالی و پولی و عدم توجه به مسائل رفاه و رضامندی . با این حال در برخی از امور فرهنگی از این روش می توان بعنوان مکمل سایر روش ها استفاده کرد.

۲-۱۳- روش مطالعه اثرات فعالیت های فرهنگی

این روش ، توسعه فرهنگی را از دیدگاه اقتصاد کلان بررسی می کند و مبنی بر ضریب فزاینده است . در این روش سعی بر آن است تا تأثیر مستقیم، غیرمستقیم و در برخی موارد تأثیر القایی یعنی سهم ملموس فعالیت های فرهنگی در اقتصاد مشخص شود . روش مطالعه اثرات را تا حدودی می توان یک روش شبه تحلیل هزینه و فایده تلقی کرد که در آن به فایده ها توجه می شود . در این روش به ارزیابی تأثیر یک یا چند فعالیت فرهنگی موجود در یک حوزه جغرافیایی پرداخته می شود . دو دسته اثرات شامل اثرات نوع اول (اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات القایی) و اثرات نوع دوم در این روش ارزیابی می شود. برخلاف اثرات نوع اول که بیشتر ماهیت اقتصادی دارد اثرات نوع دوم دامنه گسترده ای دارد و شامل کلیه اثرات یک طرح فرهنگی در جامعه است.

این روش علیرغم داشتن محاسن زیاد ، به دلیل هزینه زیاد اجرای آن، ناتوانی در ارزیابی کیفی و تأکید زیاد بر ضریب فزاینده دارای معایبی است.

۳-۱۳- روش تحلیل هزینه ها و کارایی

این روش برای عقلایی کردن گزینه های بودجه ای کاربرد وسیع دارد و بهترین جنبه ها را از میان جنبه های مثبت و منفی امکان پذیر می سازد .روش کار مورد استفاده در این تحلیل عبارت است از مجموعه ای از شاخص ها که ترسیم بیلابنی از نتایج یعنی سنجش کارایی طرح مورد نظر را ممکن می سازد .از آنجا که ممکن است طرح های بی شماری در دست اجرا باشد ، لذا تحلیل هزینه ها و کارایی

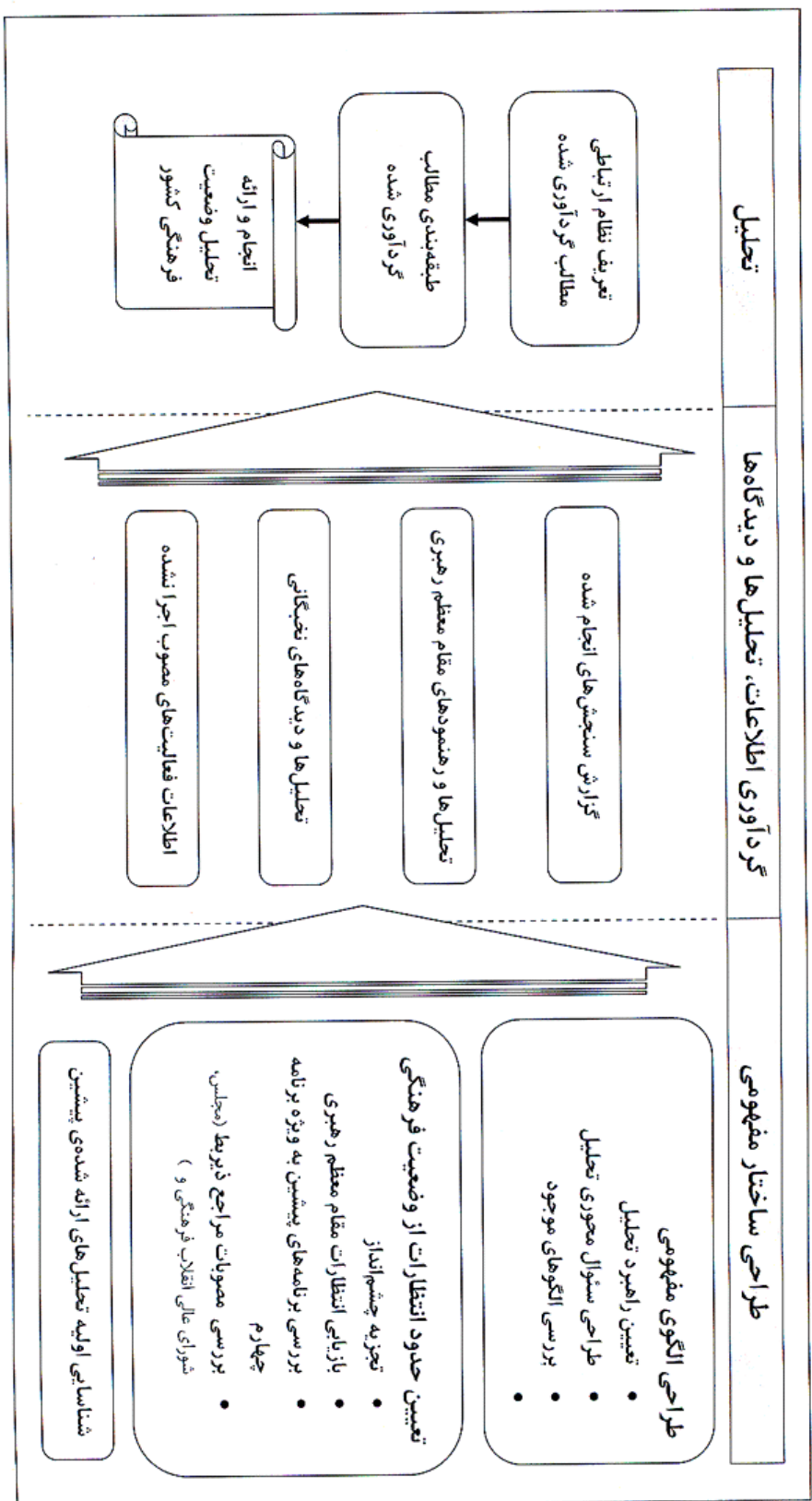
نمودارهای مقایسه ای به تصمیم گیرندگان ارائه می کند که در آنها هزینه های متفاوت، نتایج اجرای طرح ها و روابط آنها با یکدیگر ترسیم شده است . متأسفانه این روش نیز اشکالاتی دارد . جنبه مثبت تحلیل هزینه ها و کارایی، سهولت محاسبه آن می باشد، زیرا این روش نوعی محاسبه مالی است . اما اشکال روش تحلیل هزینه ها و کارایی مقایسه عوامل غیرقابل مقایسه است . چون این عوامل، ماهیتی اساساً متفاوت دارند.

علاوه بر روش های فوق، روش های دیگری نیز برای ارزیابی مسائل و فعالیت های فرهنگی مانند تحلیل های چندمعیاری و روش تحلیل پیوندها وجود دارد.

اساساً در ادبیات دانشگاه بر خلاف ادبیات انقلاب فرآیند کلیه مسائل تفصیل و خرد می شود. لذا مباحثی که بعد از مقدمه تا جدول بیان شده است تماماً مربوط به روش تحقیق دانشگاه است. البته با توجه به این نکته که این مطالب تنها مربوط به پژوهش های کتابخانه ای نه تحلیلی می باشند یعنی در طراحی و تنظیم این مباحث سیر مهندسی روش تحقیق موجود رعایت نشده است.

هر چند که انجام مطالعات کتابخانه ای برای جلوگیری از کارهای موازی و ارتباط میان این پژوهش با بستر خود امری طبیعی است، اما نباید این نوع پژوهش بعنوان متغیر اصلی در این طراحی مفهومی محسوب گردد؛ لذا باید براساس این پژوهش های کتابخانه ای و طرح سوال محوری روش تحقیق تئوری سازی شود؛ البته نمود و چهره تئوری سازی آن هم در مقام بکارگیری در جدول الگوی مفهومی ملاحظه شده است. حتی در جدول کلیات فرایند تحلیل وضعیت فرهنگی نیز این تئوری سازی وجود ندارد.

۵. نقد سوال محوری در تحلیل وضعیت فرهنگی



کلیات فرایند تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

سؤال محوری در تحلیل وضعیت فرهنگی:

وضعیت موجود نظام فرهنگی کشور در مسیر دستیابی به افق چشم‌انداز بیست‌ساله کشور چیست؟

با توجه به ویژگی‌ها و شرایط پیش‌گفته، در سؤال فوق :

- منظور از «وضعیت موجود»، توصیف و تبیین ویژگی‌های اساسی و راهبردی نظام فرهنگی کشور می‌باشد. لذا، بازیابی قوت‌ها و ضعف‌ها و فرصت‌ها و تهدیدهای کلان مدنظر قرار خواهد گرفت.
- منظور از «نظام فرهنگی»، توجه به رویکرد سیستمی (نظام‌واره دیدن بخش فرهنگ و مرتبط بودن آن با سایر بخش‌ها) در بررسی وضعیت فرهنگ است.
- منظور از عبارت «در مسیر دستیابی به افق چشم‌انداز کشور» توجه به :
 - مفاهیم سند چشم‌انداز بویژه مفاهیم فرهنگی؛
 - سیاست‌ها و احکام برنامه چهارم و نیز آینده مورد انتظار در برنامه پنجم؛
 - نقش سطوح مختلف جامعه شامل فرد، خانواده و سازمان به عنوان مخاطبان بخش فرهنگ؛
 - سطوح ملی، منطقه‌ای، جهان اسلام و بین‌الملل.

در مورد سوال محوری نیز این تئوری سازی صورت نگرفته است یعنی به این صورت که براساس این پژوهش کتابخانه‌ای، فرضیه‌ای (بعنوان سوال محوری) انتخاب نشده است پس باید ابتدا یک سوال طرح شود و سپس نسبت‌های آن ملاحظه شده و در نهایت آن نسبت‌ها تفصیل داده شوند.

براساس روش تحقیق باید سوال به یک فرضیه یا پاسخ پیشنهادی یا حدس تبدیل شود و سپس آن فرضیه در صورت دارا بودن شرایط آزمون و خطای مناسب به یک تئوری تبدیل شود. زیرا انسان اجمالاً و به نسبتی بین عینیت و تئوری در حال رفت و آمد است. مثلاً باید از عنوان «بازیابی قوتها و ضعفها» و فعالیت کتابخانه‌ای آن، سوالی استخراج شود. در حالی که این کار صورت نگرفته است. یا اینکه در فرمایشات رهبری صراحتاً سخن از هجمه فرهنگی و ناتوی فرهنگی در میان است! لذا در این سوال باید مشخص شود که آیا فرهنگ مورد هجمه است یا تعامل؟

بنابراین باید در سوال محوری سه وضعیت تهاجم فرهنگی، پیخون فرهنگی و ناتوی فرهنگی مورد مطالعه و دقت قرار گیرد.

۶. نقد جدول سطوح عناصر نظام فرهنگی

جدول عناصر نظام فرهنگی				
۱. عناصر ورودی	۲. عناصر فرایندی	۳. عناصر خروجی	۴. عناصر پیامدی	۵. مخاطبان
۱.۱. سرمایه‌های انسانی ۱.۲. قوانین و مقررات ۱.۳. سیاست‌ها و برنامه‌ها ۱.۴. محتوا و منابع اطلاعاتی	۲.۱. فرایندهای مدیریت‌اثر رهبری ۲.۲. فرایندهای تولید و فرآوری منابع محتوایی ۲.۳. فرایندهای تربیت و تأمین منابع انسانی ۲.۴. فرایندهای نوآوری و توسعه ۲.۵. فرایندهای تولید کالاها و خدمات ۲.۶. فرایندهای توزیع، عرضه و ترویج ۲.۷. فرایندهای پشتیبانی سخت‌افزاری	۳.۱. کالاها و فرآورده‌ها ۳.۲. خدمات	۴.۱. حفظ، احیاء و تعالی ارزشها ۴.۲. جهت‌دهی باورها و بینش‌ها ۴.۳. تغییر و تعالی رفتارها ۴.۴. پیامدهای برون فرهنگی	فرد خانواده سازمان
۱.۸. فناوری ۱.۷. زیرساخت‌ها و تجهیزات ۱.۶. منابع مالی ۱.۵. مجموعه‌ها و ساختارها				

۶/۱. نقد عناصر ورودی، فرآیندی و خروجی و پیامدی و مخاطبین

عناصر ورودی در واقع عناصر ساختاری هستند و عناصر فرآیندی نیز عناصر نسبیّت یا روند توسعه می‌باشند. اما عناصر خروجی نیز ملحق به فرآیندهای تولید کالا و خدمات (کد ۲/۵. از عناصر فرآیندی) می‌شوند. اما عناصر پیامدی و مخاطبین نیز کلاً بعنوان جامعه‌شناسی حاکم بر کل عناصر ورودی و فرآیندی می‌باشند.

اما تغییراتی که نسبت به زیر مجموعه های این بندها داده می‌شود:

بندهای ۱/۶، ۱/۷، ۱/۸. در قسمت عناصر ساختاری مربوط به سازمان است. و بند ۱/۲، ۱/۴، ۱/۵. مربوط به برنامه و بند ۱/۳ نیز مربوط به محتوا است زیرا این عناصر ورودی و ساختاری در برگیرنده عناصر محتوا، سازمان و برنامه هستند. اساساً در سازمان درگیر سرمایه های انسانی، منابع مالی و زیرساخت‌ها و تجهیزات و فن‌آوری هستیم و در برنامه نیز به قوانین و مقررات محتوا و منابع اطلاعاتی و مجموعه‌ی ساختارها برخورد داریم و بحث محتوا و منابع اطلاعاتی (که البته درون و خورد آن ادبیات حوزه و دانشگاه است) مربوط به محتوا است. در هر صورت محتوا، برنامه و سازمان داریم نه عناصر ورودی.

در قسمت فرایندها (کد ۲) بحث توسعه و روند آن مطرح است نه مباحث جامعه‌شناسی. از این رو عنوان رهبری (از کد ۲/۱) مربوط به بحث توسعه و عنوان مدیریت مربوط به کلان است. یعنی رهبری مدیریت جامعه‌شناسانه^۱ دارد و جامعه را رهبری میکند اما مدیریت مربوط به سازمانها است و لذا در درون بحث ساختارها قرار می‌گیرد. اساساً ساختارهای موضوع برنامه به وسیله مدیریت انجام می‌شود (صف و ستاد) و رهبری به طور کلی مربوط به بحث حادثه سازی است. لذا جامعه را خدایت میکند و جامعه هم شناور در جامعه‌ی بین‌الملل و جهانی است. و باید بتواند حیات و ممتات خود را در محیط بیرونی خودش حفظ کند. کد ۲/۲ بحث تولید و فرآوری منابع محتوا مربوط به کد ۱/۴ است کد ۲/۳ تربیت و تامین نیروی انسانی همان سرمایه انسانی است. ۲/۵. م تولید کالا و خدمات مربوط به ۳/۱ و ۳/۲ است کد ۲/۶ فرآیندهای توزیع و عرضه و ترویج قابل تعمیم است منظور از توزیع همان آموزش است. عرضه و ترویج نیز به معنای تبلیغ است و در نتیجه پژوهش نیز تکمله آن است. ۲/۷. فرایندهای پشتیبانی سخت افزاری مربوط به فن‌آوری است به طور کلی آنچه در بخش فرآیندهای (کد ۲) باقی می‌ماند تنها بحث مدیریت و رهبری است و بقیه عناوین یا در کد ۳ و یا در کل ۱ منحل می‌شوند. در هر صورت بحث فرآیندها از لوازمات توسعه است و صرفاً با تکرار عناوین کد ۱ با اضافه فرآیندها مطلبی جدیدی به وجود نمی‌آید بلکه باید عناوین بخش‌ها فرآیندها جامع‌تر انتخاب شوند. به طور کلی فرآیندها از لوازمات فلسفه چگونگی و تبدیل در بحث توسعه می‌باشند این فرآیندها دارای یک زیر ساخت جامعه‌شناسانه هستند این زیر ساخت چیز جز ارزش‌ها و بینش‌ها و رفتارهای جامعه نیست، که البته این زیرساخت‌ها در جامعه کفر یا جامعه ایمان متفاوت است. زمانی که زیرساخت‌ها متفاوت می‌شوند به تبع آن فرآیندهای توسعه کلان و خرد نیز متفاوت می‌شوند و در نهایت حضور جامعه در پیامدهای جهانی بین‌المللی و ملی متفاوت می‌شود. اما نسبت به کد ۵ باید گفت مخاطبان تنها به فرد و خانواده و سازمان محدود نمی‌شوند بلکه تقسیمات دیگری همچون دولت، اجتماع و گروهی و صنفی و ... نیز وجود دارد. از دیگر نواقص جدول این است که بخش پیامدها و مخاطبین با همدیگر هماهنگ نیست.

بنابراین کد ۱ و ۲ و ۳ تمامی دارای عناوینی جامعه‌شناسانه و حاکم بر کل جدول است یعنی جدول جامعه‌شناسی

^۱ در تحلیل جامعه‌شناسانه را نمی‌توان از زاویه بحث سیستم و عناوین ورودی و خروجی آن تبیین کرد زیرا جامعه موجودی زنده و ارگانیک است یعنی دارای حیات و ممتات است. از دیدگاه ما سیستم بسته وجود ندارد، زیرا سیستم برخوردار از بیرون و درون است و با محیط خود در تعامل می‌باشد.

فرهنگ کلا حاکم بر جدول عناصر نظام فرهنگی است. لذا این الگو دارای لایه‌های مختلفی است. که البته اینها لایه‌های منطقی الگو هستند. مطلب دیگر اینکه در بحث آمارگیری و مطالعه وضعیت موجود نیز نیازمند به سه الگوی مفهومی هستیم. یک الگو براساس فرهنگ انقلاب و یک الگو براساس فرهنگ دانشگاه و یک الگو براساس فرهنگ مذهب

بنابراین ابتدا باید بحث جامعه‌شناسی سیاسی و فرهنگی و اقتصادی را مطرح نمود و سپس بحث ساختارهای محتوا، برنامه و سازمان قرار می‌گیرد و در نهایت بحث مقدمات و سازماندهی یا همان گردش عملیات مطرح می‌شود.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقد، نقض و طرح

الگوی مفهومی

تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

نقد شماره سه

گروه پژوهش‌های تطبیقی

گروه مدل برنامه

پیش‌نویس اول

اسفندماه ۱۳۸۶

سرپرست پژوهش: حجة الاسلام والمسلمين صدوق

کارشناسان: حجة الاسلام موسوی موشح

برادر علیرضا انجم شعاع

تولید: ۱۳۸۶/۱۲/۱۰

نگارش: سوم

تاریخ نشر: ۱۳۸۶/۱۲/۲۰

گروه علمی: گروه پژوهش‌های تطبیقی - گروه مدل برنامه

حسینیه اندیشه

فهرست

۱. نظام فرهنگی کشور
۲. دوگانگی موجود در نظام‌های «تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و اجرا»
۳. ورودی و خروجی نظام فرهنگی

نظام فرهنگی کشور

۱. درون نظام فرهنگی

۱/۱. محتوا

۱/۱/۱. حوزه علمیه.....پژوهش، آموزش، تبلیغ

۲/۱/۱. دانشگاه

۱/۲/۱/۱. نظام آموزش عالی کشور (تولید).....پژوهش

۲/۲/۱/۱. نظام آموزش عمومی کشور (توزیع).....آموزش

۳/۲/۱/۱. (مصرف).....تبلیغ

۳/۱/۱. انقلاب.....حفظ اسلامیت نظام

به عنوان حفظ جهت نظام

(تهاجم، شبیخون، ناتوی فرهنگی)

۲/۱. برنامه

۱/۲/۱. نظام قانون گذاری.....چشم انداز

۲/۲/۱. نظام برنامه ریزی و بودجه کشور.....سیاست های کلی

۳/۲/۱.برنامه

۳/۱. سازمان

۱/۳/۱. مردم؛ افراد و خانوارها.....مقدورات

۲/۳/۱.سازماندهی

۳/۳/۱.گردش عملیات

۲. بیرون هم عرض با نظام فرهنگی

۱/۲. نظام سیاسی کشور

۲/۲. نظام اقتصادی کشور

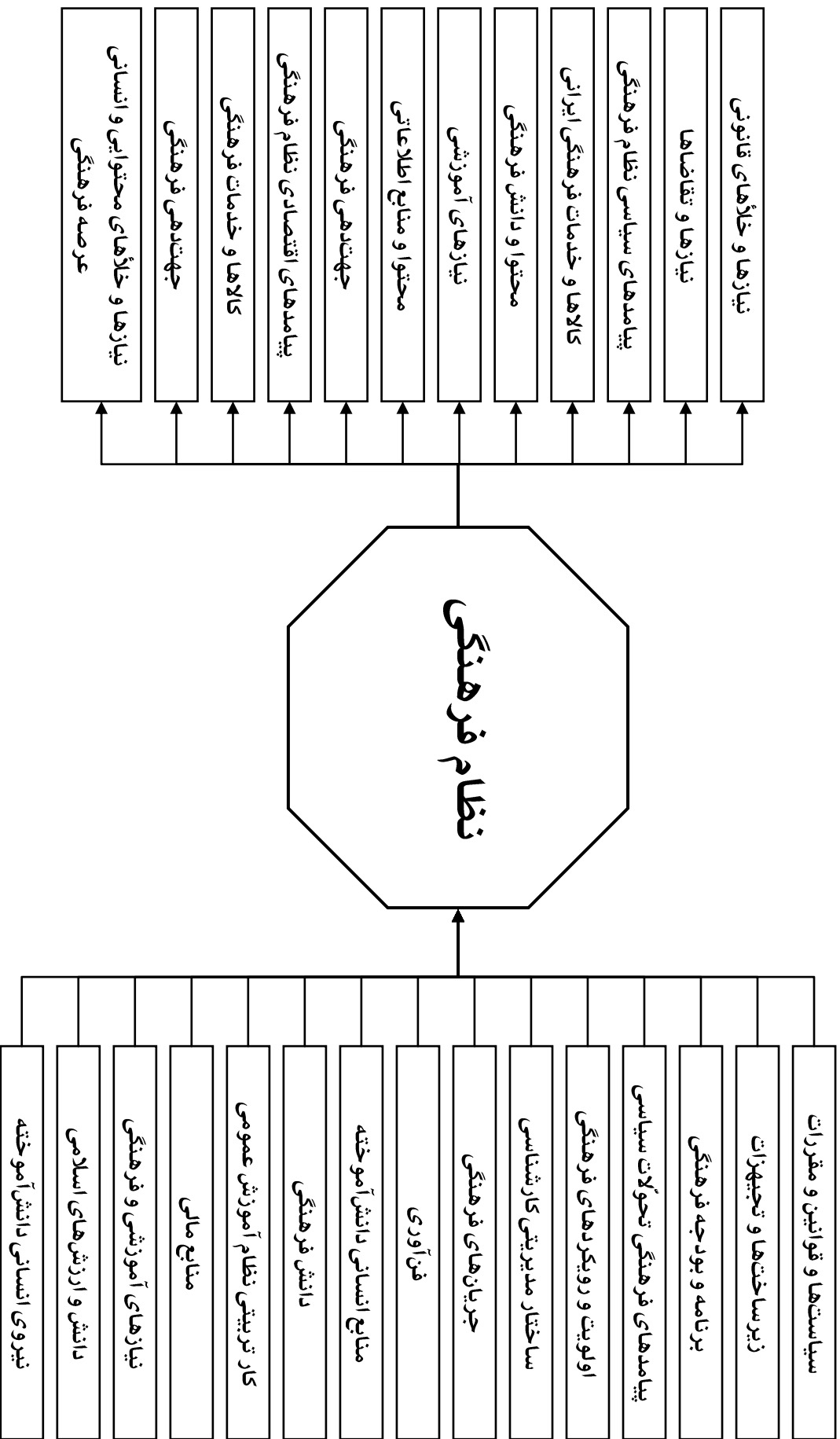
۳. بیرون در طول نظام فرهنگی

۱/۳. نظام فرهنگی سایر کشورها

دوگانگی موجود در نظام‌های «تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و اجرا»

نظام اجرا		نظام تصمیم‌سازی		نظام تصمیم‌گیری	
دفا تر نمایندگی مقام معظم رهبری	استانداری‌ها	دبیرخانه	مجمع تشخیص مصلحت	سران دو قوه	اصل ولایت فقیه
ائمه جماعات و منابر	ادارات کل	شوراهای کارشناسی تابعه	شورای نگهبان	وزارتخانه‌ها	ستاد ائمه جمعه
ائمه جمعه	فرمانداری‌ها		مجلس شورای اسلامی	فرماندهی ستاد کل ارتش جمهوری اسلامی	فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
کمیته امداد	شهرداری‌ها		شورای عالی امنیت ملی	فرماندهی نیروی زمینی، هوایی و دریایی	دفتر تبلیغات سازمان تبلیغات
بنیاد مسکن	صداوسیما استان‌ها		ستاد انقلاب فرهنگی	فرماندهی کل نیروی انتظامی	مرکز جهانی
بنیاد شهید	پادگان‌های ارتش و سپاه		شورای عالی پول و اعتبار	سازمان صداوسیما	مدارس حوزه علمیه خارج از کشور
بنیاد ایثارگران	پاسگاه‌های نیروی انتظامی			سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی
					مرکز تقریب مذاهب
					سازمان حج و زیارت

ورودی و خروجی نظام فرهنگی



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقد، نقض و طرح

الگوی مفهومی

تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

نقض

گروه پژوهش‌های تطبیقی

گروه مدل برنامه

پیش‌نویس اول

اسفندماه ۱۳۸۶

سرپرست پژوهش: حجة الاسلام والمسلمين صدوق

کارشناسان: حجة الاسلام موسوی موشح

برادر علیرضا انجم شعاع

تولید: ۱۳۸۶/۱۲/۱۰

نگارش: دوم

تاریخ نشر: ۱۳۸۶/۱۲/۱۶

گروه علمی: گروه پژوهش‌های تطبیقی - گروه مدل برنامه

حسینیه اندیشه

فهرست

نظام فرهنگی کشور

دوگانگی موجود در نظام‌های «تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و اجرا»

ورودی و خروجی نظام فرهنگی

نظام فرهنگی کشور

۱. درون نظام فرهنگی

۱/۱. محتوا

۱/۱/۱. حوزه علمیه.....پژوهش، آموزش، تبلیغ

۲/۱/۱. دانشگاه

۱/۲/۱/۱. نظام آموزش عالی کشور (تولید).....پژوهش

۲/۲/۱/۱. نظام آموزش عمومی کشور (توزیع).....آموزش

۳/۲/۱/۱. (مصرف).....تبلیغ

۳/۱/۱. انقلاب.....حفظ اسلامیت نظام

به عنوان حفظ جهت نظام

(تهاجم، شبیخون، ناتوی فرهنگی)

۲/۱. برنامه

۱/۲/۱. نظام قانون گذاری.....چشم انداز

۲/۲/۱. نظام برنامه ریزی و بودجه کشور.....سیاست های کلی

۳/۲/۱.برنامه

۳/۱. سازمان

۱/۳/۱. مردم؛ افراد و خانوارها.....مقدورات

۲/۳/۱.سازماندهی

۳/۳/۱.گردش عملیات

۲. بیرون هم عرض با نظام فرهنگی

۱/۲. نظام سیاسی کشور

۲/۲. نظام اقتصادی کشور

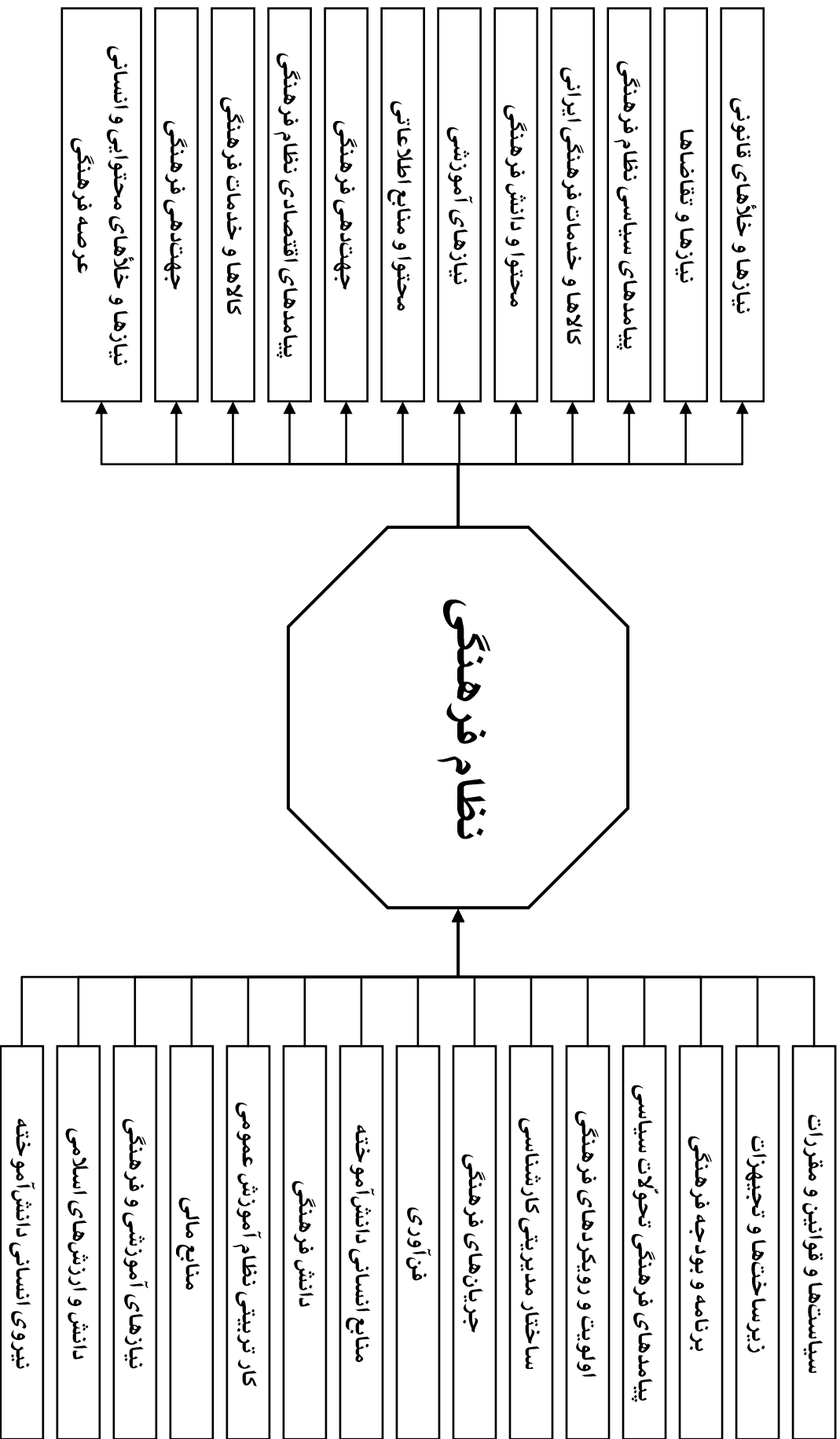
۳. بیرون در طول نظام فرهنگی

۱/۳. نظام فرهنگی سایر کشورها

دوگانگی موجود در نظام‌های «تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و اجرا»

نظام اجرا		نظام تصمیم‌سازی		نظام تصمیم‌گیری	
دفا تر نمایندگی مقام معظم رهبری	استانداری‌ها	دبیرخانه	مجمع تشخیص مصلحت	سران دو قوه	اصل ولایت فقیه
ائمه جماعات و منابر	ادارات کل	شوراهای کارشناسی تابعه	شورای نگهبان	وزارتخانه‌ها	ستاد ائمه جمعه
ائمه جمعه	فرمانداری‌ها		مجلس شورای اسلامی	فرماندهی ستاد کل ارتش جمهوری اسلامی	فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
کمیته امداد	شهرداری‌ها		شورای عالی امنیت ملی	فرماندهی نیروی زمینی، هوایی و دریایی	دفتر تبلیغات سازمان تبلیغات
بنیاد مسکن	صداوسیما استان‌ها		ستاد انقلاب فرهنگی	فرماندهی کل نیروی انتظامی	مرکز جهانی
بنیاد شهید	پادگان‌های ارتش و سپاه		شورای عالی پول و اعتبار	سازمان صداوسیما	مدارس حوزه علمیه خارج از کشور
بنیاد ایثارگران	پاسگاه‌های نیروی انتظامی			سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی مرکز تقریب مذاهب سازمان حج و زیارت

ورودی و خروجی نظام فرهنگی



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقد، نقض و طرح

الگوی مفهومی

تحلیل وضعیت فرهنگی کشور

طرح

گروه پژوهش‌های تطبیقی

گروه مدل برنامه

اسفندماه ۱۳۸۶

سرپرست پژوهش: حجة الاسلام والمسلمين صدوق

کارشناسان: حجة الاسلام موسوی موشح

برادر علیرضا انجم شعاع

تولید: ۱۳۸۶/۱۲/۱۰

نگارش: چهارم

تاریخ نشر: ۱۳۸۶/۱۲/۲۱

گروه علمی: گروه پژوهش‌های تطبیقی - گروه مدل برنامه

دفتر فرهنگستان علوم اسلامی

فهرست

۱. تحلیل آکادمیک از نظام فرهنگی

۱/۱. نظام اصطلاحات

۱/۱/۱. عناوین «الگوی تنظیم برنامه»

۲/۱/۱. واژه‌های کلیدی تنظیم زیرساخت «نظام شاخصه‌های ارزیابی جامعه»

۳/۱/۱. الگوی زیرساخت تحلیل وضعیت نظام

۴/۱/۱. الگوی زیرساخت تحلیل وضعیت نظام فرهنگ

۲/۱. نظام تعاریف

۱/۲/۱. واژه‌های کلیدی تنظیم زیرساخت «نظام شاخصه‌های ارزیابی سیاسی جامعه»

۲/۲/۱. واژه‌های کلیدی تنظیم زیرساخت «نظام شاخصه‌های ارزیابی فرهنگی جامعه»

۳/۲/۱. واژه‌های کلیدی تنظیم زیرساخت «نظام شاخصه‌های ارزیابی اقتصادی جامعه»

۴/۲/۱. جدول الگوی تحلیل جهانی‌شدن فرهنگ (مدل وصفی)

۵/۲/۱. جدول تحلیل الگوی تبدیل سطوح فرهنگ نظام (مدل اضافی)

۶/۲/۱. جدول محتوا، برنامه، سازمان (مدل برنامه)

۲. تحلیل تخصصی از نظام فرهنگی

۱/۲. جدول زمانی و مکانی تحلیل نظامات مطلوب فرهنگی

۲/۲. ضرورت بررسی برآیند سه فرهنگ در نظام جمهوری اسلامی

۱/۲/۲. الگوی تحلیل وضعیت فرهنگ مذهب و چالش‌های فراروی آن

۲/۲/۲. الگوی تحلیل وضعیت فرهنگ انقلاب و چالش‌های فراروی آن

۳/۲/۲. الگوی تحلیل وضعیت فرهنگ توسعه و چالش‌های فراروی آن

تحليل آكادميك

از

نظام فرهنگي

نظام اصطلاحات

<p>مبنا:</p> <p>مبنای تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل وحدت اجتماعی که از طریق:</p>	<p>گرایش اجتماعی - پایگاه تکامل همدلی اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های انگیزشی جامعه «جهت‌گیری، موضع‌گیری، مجاهد»</p> <table border="1"> <tr> <td>ولایت</td> <td rowspan="2">X</td> <td>تکوینی</td> </tr> <tr> <td>توکی</td> <td>تاریخی</td> </tr> <tr> <td>تصرف</td> <td></td> <td>اجتماعی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند وجود رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «ارزشی، دستوری، حقوقی» و بنیان «اخلاق جامعه» و تکامل وجدان اجتماعی می‌باشد.</p>	ولایت	X	تکوینی	توکی	تاریخی	تصرف		اجتماعی
ولایت	X	تکوینی							
توکی		تاریخی							
تصرف		اجتماعی							
<p>۱. پایگاه تکامل همدلی اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل همفکری اجتماعی</p>	<p>بینش اجتماعی - پایگاه تکامل همفکری اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های پرورشی جامعه «گمانه، گزینش، پردازش»</p> <table border="1"> <tr> <td>چرایی</td> <td rowspan="2">X</td> <td>وحدت و کثرت</td> </tr> <tr> <td>چیستی</td> <td>مکان و زمان</td> </tr> <tr> <td>چگونگی</td> <td></td> <td>اختیار و آگاهی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند شناخت رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام تعریف از «هستی، فیزیک، ریاضی» و بنیان «نظام فکری» و تکامل ادبیات می‌باشد.</p>	چرایی	X	وحدت و کثرت	چیستی	مکان و زمان	چگونگی		اختیار و آگاهی
چرایی	X	وحدت و کثرت							
چیستی		مکان و زمان							
چگونگی		اختیار و آگاهی							
<p>۳. پایگاه تکامل همکاری اجتماعی</p> <p>انجام می‌پذیرد.</p>	<p>دانش اجتماعی - پایگاه تکامل همکاری اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های گزینشی جامعه «تجزیه، تحلیل، ترکیب»</p> <table border="1"> <tr> <td>حیات</td> <td rowspan="2">X</td> <td>فیزیک «رفتار نظام ماده»</td> </tr> <tr> <td>انسان</td> <td>شیمی «برآیند نظام مادی»</td> </tr> <tr> <td>جامعه</td> <td></td> <td>منابع «برآیند نظام طبیعی»</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند کارآیی رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام مقدرات «انسانی، ابزاری، طبیعی» و بنیان «نظام تکنولوژی» و تکامل کارآمدی اجتماعی می‌باشد.</p>	حیات	X	فیزیک «رفتار نظام ماده»	انسان	شیمی «برآیند نظام مادی»	جامعه		منابع «برآیند نظام طبیعی»
حیات	X	فیزیک «رفتار نظام ماده»							
انسان		شیمی «برآیند نظام مادی»							
جامعه		منابع «برآیند نظام طبیعی»							
<p>موضوع:</p> <p>موضوع تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل هماهنگی اجتماعی که از طریق:</p>	<p>توسعه - پایگاه تکامل صیانت اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های افزایشی جامعه «اقتدار، ارتباط، انتظار»</p> <table border="1"> <tr> <td>همدلی</td> <td rowspan="2">X</td> <td>آزادی</td> </tr> <tr> <td>همفکری</td> <td>آگاهی</td> </tr> <tr> <td>همکاری</td> <td></td> <td>ایثار</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند هماهنگی رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام توانمندی اجتماعی «توسعه، ساختار، کارایی» و بنیان «نظام ولایت» و تکامل جهت‌گیری اجتماعی می‌باشد.</p>	همدلی	X	آزادی	همفکری	آگاهی	همکاری		ایثار
همدلی	X	آزادی							
همفکری		آگاهی							
همکاری		ایثار							
<p>۱. پایگاه تکامل تنظیم توسعه نظام اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل تنظیمات کلان اجتماعی</p>	<p>کلان - پایگاه تکامل عدالت اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های گسترشی اجتماعی «ترتیب، تنظیم، تدبیر»</p> <table border="1"> <tr> <td>نظام تصمیم‌گیری</td> <td rowspan="2">X</td> <td>نهادهای دولتی</td> </tr> <tr> <td>نظام تخصیص</td> <td>نهادهای اجتماعی</td> </tr> <tr> <td>نظام اجرا</td> <td></td> <td>نهاد خانواده</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند ساختار رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام توازن اجتماعی «مدیریت، مشارکت، مباشرت» و بنیان «نظام توکی» و تکامل انضباط اجتماعی می‌باشد.</p>	نظام تصمیم‌گیری	X	نهادهای دولتی	نظام تخصیص	نهادهای اجتماعی	نظام اجرا		نهاد خانواده
نظام تصمیم‌گیری	X	نهادهای دولتی							
نظام تخصیص		نهادهای اجتماعی							
نظام اجرا		نهاد خانواده							
<p>۳. پایگاه تکامل تنظیمات بهره‌وری اجتماعی</p> <p>انجام می‌پذیرد.</p>	<p>خرد - پایگاه تکامل اعتماد اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های سازشی جامعه «تولیدی، توزیعی، مصرفی»</p> <table border="1"> <tr> <td>انگیزش</td> <td rowspan="2">X</td> <td>دولتی</td> </tr> <tr> <td>پرورش</td> <td>گروهی</td> </tr> <tr> <td>گزینش</td> <td></td> <td>عمومی</td> </tr> </table> <p>۲. نظام بهینه‌سازی رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام مشارکت اجتماعی «متمركز، نیمه‌متمركز، کارگاهی» و بنیان «نظام عملکرد جامعه» و تکامل قسط اجتماعی می‌باشد.</p>	انگیزش	X	دولتی	پرورش	گروهی	گزینش		عمومی
انگیزش	X	دولتی							
پرورش		گروهی							
گزینش		عمومی							
<p>مقیاس:</p> <p>مقیاس تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل کارآمدی اجتماعی که از طریق:</p>	<p>جهانی - پایگاه تکامل مقدرات اولیه:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه «قدرت، اطلاع، ثروت»</p> <table border="1"> <tr> <td>سرعت</td> <td rowspan="2">X</td> <td>انسانی</td> </tr> <tr> <td>دقت</td> <td>ابزاری</td> </tr> <tr> <td>تأثیر</td> <td></td> <td>منابع طبیعی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند تکامل رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «تعریف، تکلیف، تطبیق» و بنیان «نظام حاکمیت» و تکامل معادله‌های جهانی می‌باشد.</p>	سرعت	X	انسانی	دقت	ابزاری	تأثیر		منابع طبیعی
سرعت	X	انسانی							
دقت		ابزاری							
تأثیر		منابع طبیعی							
<p>۱. پایگاه تکامل هماهنگی شرایط توسعه جهانی</p> <p>۲. پایگاه تکامل روابط توسعه بین‌المللی</p>	<p>بین‌المللی - پایگاه تکامل روابط مقدرات شکل‌پذیر:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه در هماهنگی «مقدرات، موانع، مقاصد»</p> <table border="1"> <tr> <td>منابع ارتباطی</td> <td rowspan="2">X</td> <td>اجتماعی</td> </tr> <tr> <td>وسایل ارتباطی</td> <td>تکنیکی</td> </tr> <tr> <td>شرایط ارتباطی</td> <td></td> <td>طبیعی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند ساختار روابط بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «مسابقه، مذاکره، معاهده» و بنیان نظام «توازن ارتباط» و تکامل حضور بین‌المللی می‌باشد.</p>	منابع ارتباطی	X	اجتماعی	وسایل ارتباطی	تکنیکی	شرایط ارتباطی		طبیعی
منابع ارتباطی	X	اجتماعی							
وسایل ارتباطی		تکنیکی							
شرایط ارتباطی		طبیعی							
<p>۳. پایگاه تکامل توسعه ملی اجتماعی</p> <p>انجام می‌پذیرد.</p>	<p>ملی - پایگاه تکامل مقدرات شکل‌گرفته:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه در بهره‌وری «روانی، ذهنی، عینی»</p> <table border="1"> <tr> <td>ترکیب محصولات</td> <td rowspan="2">X</td> <td>نیازهای تکاملی</td> </tr> <tr> <td>تأمین محصولات</td> <td>نیازهای صنفی</td> </tr> <tr> <td>تخصیص محصولات</td> <td></td> <td>نیازهای فردی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند جریان رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «سیاسی، فرهنگی، اقتصادی» و بنیان نظام «بهریستی» و تکامل جریان نیاز و ارضای اجتماعی می‌باشد.</p>	ترکیب محصولات	X	نیازهای تکاملی	تأمین محصولات	نیازهای صنفی	تخصیص محصولات		نیازهای فردی
ترکیب محصولات	X	نیازهای تکاملی							
تأمین محصولات		نیازهای صنفی							
تخصیص محصولات		نیازهای فردی							

نظام تعاریف

<p style="text-align: center;">گرایش اجتماعی - پایگاه تکامل همدلی اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های انگیزشی جامعه «جهت‌گیری، موضع‌گیری، مجاهده»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">ولایت</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">تکوینی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">توکی</td> <td style="text-align: center;">تاریخی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">تصرف</td> <td style="text-align: center;">اجتماعی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند وجود رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «ارزشی، دستوری، حقوقی» و بنیان «اخلاق جامعه» و تکامل وجدان اجتماعی می‌باشد.</p>	ولایت	تکوینی	توکی	تاریخی	تصرف	اجتماعی	<p style="text-align: center;">مبنا:</p> <p>مبنای تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل وحدت اجتماعی که از طریق:</p> <p>۱. پایگاه تکامل همدلی اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل همفکری اجتماعی</p> <p>۳. پایگاه تکامل همکاری اجتماعی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
ولایت	تکوینی						
توکی	تاریخی						
تصرف	اجتماعی						
<p style="text-align: center;">بینش اجتماعی - پایگاه تکامل همفکری اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های پرورشی جامعه «گمانه، گزینش، پردازش»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">چرایی</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">وحدت و کثرت</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">چستی</td> <td style="text-align: center;">مکان و زمان</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">چگونگی</td> <td style="text-align: center;">اختیار و آگاهی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند شناخت رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام تعریف از «هستی، فیزیک، ریاضی» و بنیان «نظام فکری» و تکامل ادبیات می‌باشد.</p>	چرایی	وحدت و کثرت	چستی	مکان و زمان	چگونگی	اختیار و آگاهی	<p>۱. پایگاه تکامل همدلی اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل همفکری اجتماعی</p> <p>۳. پایگاه تکامل همکاری اجتماعی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
چرایی	وحدت و کثرت						
چستی	مکان و زمان						
چگونگی	اختیار و آگاهی						
<p style="text-align: center;">دانش اجتماعی - پایگاه تکامل همکاری اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های گزینشی جامعه «تجزیه، تحلیل، ترکیب»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">حیات</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">فیزیک «رفتار نظام ماده»</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">انسان</td> <td style="text-align: center;">شیمی «برآیند نظام مادی»</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">جامعه</td> <td style="text-align: center;">منابع «برآیند نظام طبیعی»</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند کارآیی رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام مقدرات «انسانی، ابزاری، طبیعی» و بنیان «نظام تکنولوژی» و تکامل کارآمدی اجتماعی می‌باشد.</p>	حیات	فیزیک «رفتار نظام ماده»	انسان	شیمی «برآیند نظام مادی»	جامعه	منابع «برآیند نظام طبیعی»	<p style="text-align: center;">موضوع:</p> <p>موضوع تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل هماهنگی اجتماعی که از طریق:</p> <p>۱. پایگاه تکامل تنظیم توسعه نظام اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل تنظیمات کلان اجتماعی</p> <p>۳. پایگاه تکامل تنظیمات بهره‌وری اجتماعی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
حیات	فیزیک «رفتار نظام ماده»						
انسان	شیمی «برآیند نظام مادی»						
جامعه	منابع «برآیند نظام طبیعی»						
<p style="text-align: center;">توسعه - پایگاه تکامل صیانت اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های افزایشی جامعه «اقتدار، ارتباط، انتظار»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">همدلی</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">آزادی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">همفکری</td> <td style="text-align: center;">آگاهی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">همکاری</td> <td style="text-align: center;">ایشار</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند هماهنگی رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام توانمندی اجتماعی «توسعه، ساختار، کارایی» و بنیان «نظام ولایت» و تکامل جهت‌گیری اجتماعی می‌باشد.</p>	همدلی	آزادی	همفکری	آگاهی	همکاری	ایشار	<p>۱. پایگاه تکامل تنظیم توسعه نظام اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل تنظیمات کلان اجتماعی</p> <p>۳. پایگاه تکامل تنظیمات بهره‌وری اجتماعی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
همدلی	آزادی						
همفکری	آگاهی						
همکاری	ایشار						
<p style="text-align: center;">کلان - پایگاه تکامل عدالت اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های گسترشی اجتماعی «ترتیب، تنظیم، تدبیر»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">نظام تصمیم‌گیری</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">نهادهای دولتی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">نظام تخصیص</td> <td style="text-align: center;">نهادهای اجتماعی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">نظام اجرا</td> <td style="text-align: center;">نهاد خانواده</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند ساختار رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام توازن اجتماعی «مدیریت، مشارکت، مباشرت» و بنیان «نظام توکی» و تکامل انضباط اجتماعی می‌باشد.</p>	نظام تصمیم‌گیری	نهادهای دولتی	نظام تخصیص	نهادهای اجتماعی	نظام اجرا	نهاد خانواده	<p>۱. پایگاه تکامل تنظیم توسعه نظام اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل تنظیمات کلان اجتماعی</p> <p>۳. پایگاه تکامل تنظیمات بهره‌وری اجتماعی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
نظام تصمیم‌گیری	نهادهای دولتی						
نظام تخصیص	نهادهای اجتماعی						
نظام اجرا	نهاد خانواده						
<p style="text-align: center;">خرد - پایگاه تکامل اعتماد اجتماعی:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های سازشی جامعه «تولیدی، توزیعی، مصرفی»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">انگیزش</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">دولتی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">پرورش</td> <td style="text-align: center;">گروهی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">گزینش</td> <td style="text-align: center;">عمومی</td> </tr> </table> <p>۲. نظام بهینه‌سازی رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام مشارکت اجتماعی «متمركز، نیمه‌متمركز، کارگاهی» و بنیان «نظام عملکرد جامعه» و تکامل قسط اجتماعی می‌باشد.</p>	انگیزش	دولتی	پرورش	گروهی	گزینش	عمومی	<p>۱. پایگاه تکامل تنظیم توسعه نظام اجتماعی</p> <p>۲. پایگاه تکامل تنظیمات کلان اجتماعی</p> <p>۳. پایگاه تکامل تنظیمات بهره‌وری اجتماعی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
انگیزش	دولتی						
پرورش	گروهی						
گزینش	عمومی						
<p style="text-align: center;">جهانی - پایگاه تکامل مقدرات اولیه:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه «قدرت، اطلاع، ثروت»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">سرعت</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">انسانی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">دقت</td> <td style="text-align: center;">ابزاری</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">تأثیر</td> <td style="text-align: center;">منابع طبیعی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند تکامل رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «تعریف، تکلیف، تطبیق» و بنیان «نظام حاکمیت» و تکامل معادله‌های جهانی می‌باشد.</p>	سرعت	انسانی	دقت	ابزاری	تأثیر	منابع طبیعی	<p style="text-align: center;">مقیاس:</p> <p>مقیاس تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل کارآمدی اجتماعی که از طریق:</p> <p>۱. پایگاه تکامل هماهنگی شرایط توسعه جهانی</p> <p>۲. پایگاه تکامل روابط توسعه بین‌المللی</p> <p>۳. پایگاه تکامل توسعه ملی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
سرعت	انسانی						
دقت	ابزاری						
تأثیر	منابع طبیعی						
<p style="text-align: center;">بین‌المللی - پایگاه تکامل روابط مقدرات شکل‌پذیر:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه در هماهنگی «مقدرات، موانع، مقاصد»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">منابع ارتباطی</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">اجتماعی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">وسایل ارتباطی</td> <td style="text-align: center;">تکنیکی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">شرایط ارتباطی</td> <td style="text-align: center;">طبیعی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند ساختار روابط بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «مسابقه، مذاکره، معاهده» و بنیان نظام «توازن ارتباط» و تکامل حضور بین‌المللی می‌باشد.</p>	منابع ارتباطی	اجتماعی	وسایل ارتباطی	تکنیکی	شرایط ارتباطی	طبیعی	<p>۱. پایگاه تکامل هماهنگی شرایط توسعه جهانی</p> <p>۲. پایگاه تکامل روابط توسعه بین‌المللی</p> <p>۳. پایگاه تکامل توسعه ملی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
منابع ارتباطی	اجتماعی						
وسایل ارتباطی	تکنیکی						
شرایط ارتباطی	طبیعی						
<p style="text-align: center;">ملی - پایگاه تکامل مقدرات شکل‌گرفته:</p> <p>۱. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه در بهره‌وری «روانی، ذهنی، عینی»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">ترکیب محصولات</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">نیازهای تکاملی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">تأمین محصولات</td> <td style="text-align: center;">نیازهای صنفی</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">تخصیص محصولات</td> <td style="text-align: center;">نیازهای فردی</td> </tr> </table> <p>۲. برآیند جریان رابطه بین:</p> <p>۳. مبدأ نظام «سیاسی، فرهنگی، اقتصادی» و بنیان نظام «بهریستی» و تکامل جریان نیاز و ارضای اجتماعی می‌باشد.</p>	ترکیب محصولات	نیازهای تکاملی	تأمین محصولات	نیازهای صنفی	تخصیص محصولات	نیازهای فردی	<p>۱. پایگاه تکامل هماهنگی شرایط توسعه جهانی</p> <p>۲. پایگاه تکامل روابط توسعه بین‌المللی</p> <p>۳. پایگاه تکامل توسعه ملی</p> <p style="text-align: center;">انجام می‌پذیرد.</p>
ترکیب محصولات	نیازهای تکاملی						
تأمین محصولات	نیازهای صنفی						
تخصیص محصولات	نیازهای فردی						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

1. ارکان
2. اصول «نظام شاخصه‌ها»

واژه‌های کلیدی تنظیم زیر ساخت «نظام شاخصه‌های ارزیابی فرهنگی جامعه»

<p>مبنا: مبنای تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل وحدت اجتماعی که از طریق:</p>	<p>گرایش اجتماعی - پایگاه تکامل همدلی اجتماعی: 1. برابر با نظام‌های انگیزشی جامعه «جهت‌گیری، موضع‌گیری، مجاهده» ولایت تکوینی توکی تاریخی تصرف اجتماعی 2. برآیند وجود رابطه بین: 3. مبدأ نظام «ارزشی، دستوری، حقوقی» و بنیان «اخلاق جامعه» و تکامل وجدان اجتماعی می‌باشد.</p>
<p>1. پایگاه تکامل همدلی اجتماعی 2. پایگاه تکامل همفکری اجتماعی</p>	<p>بینش اجتماعی - پایگاه تکامل همفکری اجتماعی: 1. برابر با نظام‌های پرورشی جامعه «گمانه، گزینش، پردازش» چربایی وحدت و کثرت چیستی مکان و زمان چگونگی اختیار و آگاهی 2. برآیند شناخت رابطه بین: 3. مبدأ نظام تعریف از «هستی، فیزیک، ریاضی» و بنیان «نظام فکری» و تکامل ادبیات می‌باشد.</p>
<p>3. پایگاه تکامل همکاری اجتماعی انجام می‌پذیرد.</p>	<p>دانش اجتماعی - پایگاه تکامل همکاری اجتماعی: 1. برابر با نظام‌های گزینشی جامعه «تجزیه، تحلیل، ترکیب» حیات فیزیک «رفتار نظام ماده» انسان شیمی «برآیند نظام مادی» جامعه منابع «برآیند نظام طبیعی» 2. برآیند کارآیی رابطه بین: 3. مبدأ نظام مقدرات «انسانی، ابزاری، طبیعی» و بنیان «نظام تکنولوژی» و تکامل کارآمدی اجتماعی می‌باشد.</p>
<p>موضوع: موضوع تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل هماهنگی اجتماعی که از طریق:</p>	<p>توسعه - پایگاه تکامل صیانت اجتماعی: 1. برابر با نظام‌های افزایشی جامعه «اقتدار، ارتباط، انتظار» همدلی آزادی همفکری آگاهی همکاری ایثار 2. برآیند هماهنگی رابطه بین: 3. مبدأ نظام توانمندی اجتماعی «توسعه، ساختار، کارایی» و بنیان «نظام ولایت» و تکامل جهت‌گیری اجتماعی می‌باشد.</p>
<p>1. پایگاه تکامل تنظیم توسعه نظام اجتماعی 2. پایگاه تکامل تنظیمات کلان اجتماعی</p>	<p>کلان - پایگاه تکامل عدالت اجتماعی: 1. برابر با نظام‌های گسترشی اجتماعی «ترتیب، تنظیم، تدبیر» نظام تصمیم‌گیری نهادهای دولتی نظام تخصیص نهادهای اجتماعی نظام اجرا نهاد خانواده 2. برآیند ساختار رابطه بین: 3. مبدأ نظام توازن اجتماعی «مدیریت، مشارکت، مباشرت» و بنیان «نظام توکی» و تکامل انضباط اجتماعی می‌باشد.</p>
<p>3. پایگاه تکامل تنظیمات بهره‌وری اجتماعی انجام می‌پذیرد.</p>	<p>خرد - پایگاه تکامل اعتماد اجتماعی: 1. برابر با نظام‌های سازشی جامعه «تولیدی، توزیعی، مصرفی» انگیزش دولتی پرورش گروهی گزینش عمومی 2. نظام بهینه‌سازی رابطه بین: 3. مبدأ نظام مشارکت اجتماعی «متمركز، نیمه‌متمركز، کارگاهی» و بنیان «نظام عملکرد جامعه» و تکامل قسط اجتماعی می‌باشد.</p>
<p>مقیاس: مقیاس تکامل جامعه عبارت است از بنیان تکامل کارآمدی اجتماعی که از طریق:</p>	<p>جهانی - پایگاه تکامل مقدرات اولیه: 1. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه «قدرت، اطلاع، ثروت» سرعت انسانی دقت ابزاری تأثیر منابع طبیعی 2. برآیند تکامل رابطه بین: 3. مبدأ نظام «تعریف، تکلیف، تطبیق» و بنیان «نظام حاکمیت» و تکامل معادله‌های جهانی می‌باشد.</p>
<p>1. پایگاه تکامل هماهنگی شرایط توسعه جهانی 2. پایگاه تکامل روابط توسعه بین‌المللی</p>	<p>بین‌المللی - پایگاه تکامل روابط مقدرات شکل‌پذیر: 1. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه در هماهنگی «مقدرات، موانع، مقاصد» منابع ارتباطی اجتماعی وسایل ارتباطی تکنیکی شرایط ارتباطی طبیعی 2. برآیند ساختار روابط بین: 3. مبدأ نظام «مسابقه، مذاکره، معاهده» و بنیان نظام «توازن ارتباط» و تکامل حضور بین‌المللی می‌باشد.</p>
<p>3. پایگاه تکامل توسعه ملی اجتماعی انجام می‌پذیرد.</p>	<p>ملی - پایگاه تکامل مقدرات شکل‌گرفته: 1. برابر با نظام‌های تشخیص سهم تأثیر جامعه در بهره‌وری «روانی، ذهنی، عینی» ترکیب محصولات نیازهای تکاملی تأمین محصولات نیازهای صنفی تخصیص محصولات نیازهای فردی 2. برآیند جریان رابطه بین: 3. مبدأ نظام «سیاسی، فرهنگی، اقتصادی» و بنیان نظام «بهریستی» و تکامل جریان نیاز و ارضای اجتماعی می‌باشد.</p>

جدول الگوی تحلیل جهانی شدن فرهنگ (مدل وصفی)

پذیرش تعاریف		پذیرش تکالیف		پذیرش تعاریف		ابعاد
علوم پایه		علوم پزشکی		علوم انسانی و اجتماعی		ارکان
محصولات		ساختارها		نظام مفاهیم		اساس

جدول تحلیل الگوی تبدیل سطوح فرهنگ نظام (مدل اضافی)

اقتصادی		فرهنگی		سیاسی		اوصاف «ابعاد»
امکانات (مقدورات)		ابزار		انسان (منابع نیروی انسانی)		تعادل «ارکان»
تبدیل وضعیت (درمان)		تشخیص وضعیت		تأمین (پذیرش)		گردش عملیات «اساس»

جدول محتوا، برنامه، سازمان (مدل برنامه)

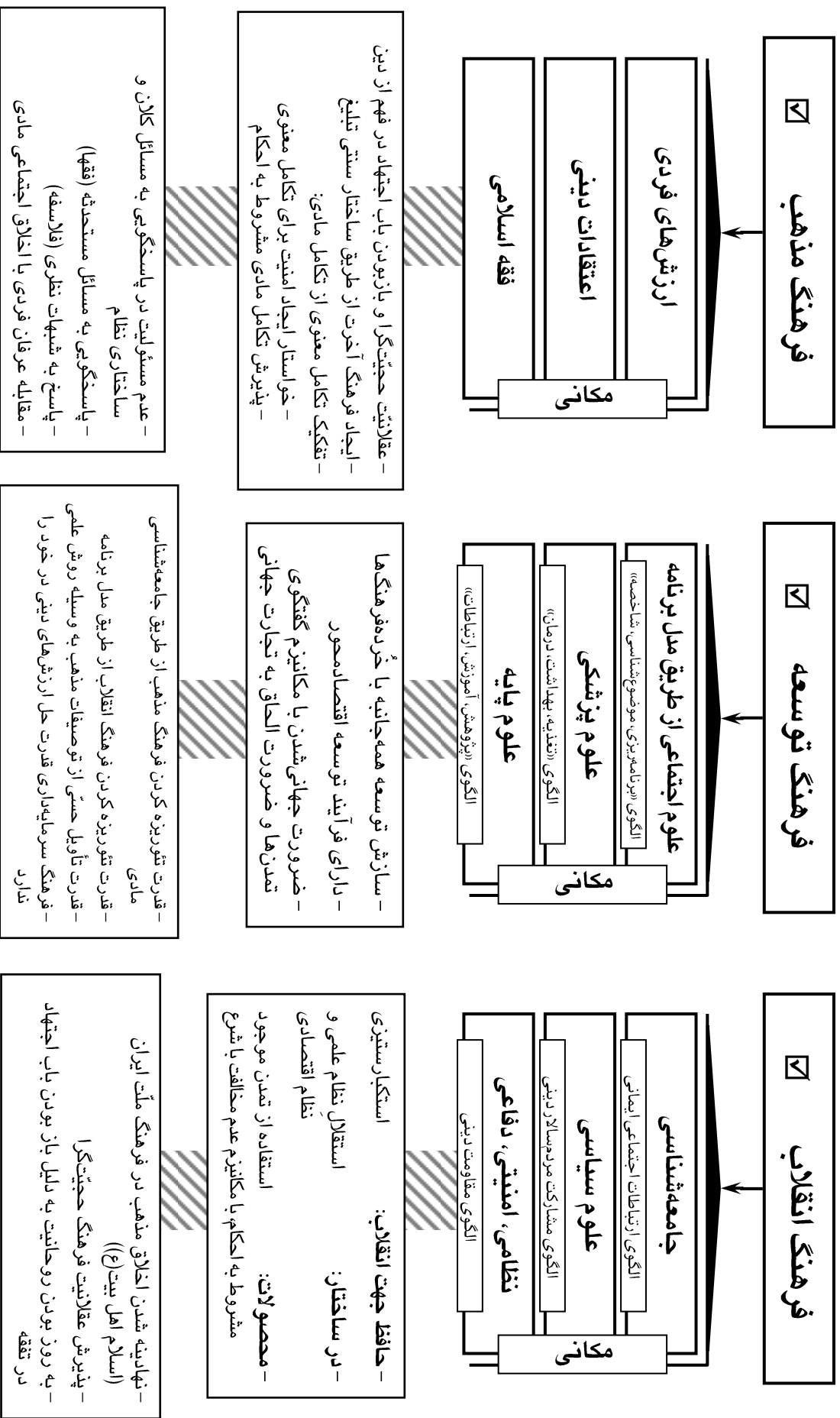
تکامل، عدالت، اعتماد	سازمان محتوا	قبض و بسط	برنامه محتوا	درگیری	محتوای محتوا
مجریه، مقننه، قضائیه	سازمان برنامه	موجود، مطلوب، انتقال	برنامه برنامه	تشدید درگیری به وسیله تولید عقلانیت - دین محور	محتوای برنامه
وزارتخانه، استان، شهر	سازمان سازمان	نطفه، کودکی، بلوغ، پیری	برنامه سازمان	تقرّب اختیارات اجتماعی، اختیارات تاریخی به وسیله تکنولوژی تقرّب	محتوای سازمان

تحليل تخصصی

از

نظام فرهنگی

ضرورت بررسی برآیند سه فرهنگ در نظام جمهوری اسلامی



فرهنگ مذهب

و چالش‌های فراروی آن

۱. الگوی تحلیل وضعیت

۱/۱. تفکیک موضوع‌شناسی از حکم‌شناسی و پاسخگو شدن به مسائل مستحدثه (مبتلا به)

۲/۱. اعتباری دانستن جامعه و تفکیک تکامل مادی اجتماعی از تکامل معنوی

۳/۱. نداشتن فلسفه چگونگی در مقابل فلسفه چرایی و فلسفه چیستی

۴/۱. انتزاعی بودن منطق تولید گمانه‌ها

۵/۱. اخلاق فردی-اعتقادات فردی-احکام فردی

۲. چالش‌های فرارو

۱/۲. انزواگرایی

۲/۲. نقد در مسائل خرد

۳/۲. فاصله گرفتن از حکومت به معنای عدم حضور ادبیات مذهب در مدیریت توسعه و کلان نظام

۴/۲. در مقابل قرار دادن مردم نسبت به حکومت در مسائل خرد

فرهنگ انقلاب

و چالش‌های فراروی آن

۱. الگوی تحلیل وضعیت

- ۱/۱. فرهنگ انقلاب حافظ جهت انقلاب و عدم وجود ادبیات ترسیم‌کننده فرآیند تکامل
- ۲/۱. موضوع تنفیذ و عدم جریان تصمیمات دین در عرصه کارشناسی و حل سیاسی و غیرعلمی و غیرقاعده‌مند آن به وسیله مجمع تشخیص مصلحت
- ۳/۱. عدم مخالفت قوانین نسبت به شرع و قانون اساسی در گردش و تنظیم قوانین
- ۴/۱. الگوی رفتاری فردی و گروهی در حوادث بزرگ انقلاب و عدم درک از رفتار سازمانی در تحقق آرمان‌ها
- ۵/۱. پذیرش دو جریان تصمیم‌گیری از بالا تا پایین نهادهای نظام به معنای عدم حل معضلات مدیریتی نظام و ساختارهای آن

۲. چالش‌های فرارو

- ۱/۲. تنازع بین متغیر سرمایه و متغیر کار در چهار بازار و بالا رفتن قیمت‌ها به دلیل به هم خوردن توازن ارزی
- ۲/۲. تنازع بین فرهنگ سرمایه‌داری و اخلاق حرص و حسد با فرهنگ انقلاب و مذهب یعنی اخلاق ایثار و گذشت و آخرت‌خواهی
- ۳/۲. تنازع بین قومیت و جمهوریت در تئوری تولید قدرت

فرهنگ توسعه

و چالش‌های فراروی آن

۱. الگوی تحلیل وضعیت

۱/۱. حسّی بودن پیش‌فرض‌ها، تئوری‌ها، کنترل‌ها و عدم پذیرش عقلانیّت و حیانی در امور تحقیق و پژوهش

۲/۱. مادی دانستن تکامل نیازمندی‌های مادی و فرآیند آن و منحصر دانستن راه پیشرفت در چارچوب آن

۳/۱. پذیرش خُرده‌فرهنگ‌ها به عنوان شرط روبنایی فرهنگ توسعه

۴/۱. اقتصادمحور بودن مدل برنامه

۱/۴/۱. جریان سودمحوری در تمامی عرصه‌های پژوهش، آموزش، هنر، قضا، سیاست و ...

۲. چالش‌های فرارو

۱/۲. فرار مغزها

۲/۲. دل‌سردی و عدم قبول مسئولیت در مدیران ارشد نظام

۳/۲. جذب بازار و بخش خصوصی شدن متفکران و مدیران نظام

۴/۲. سردرگمی علمی نخبگان

۵/۲. عدم قدرت کنترل در امنیت اقتصادی و امنیت سرمایه و عدم قدرت قراردادن تولید به عنوان قطب توسعه
ملّی